

bONUM PUBLICUM

NEMZETI KÖSZOLGÁLATI EGYETEM

2020. 5. JÚNIUS

6

MATOLCSY:
ELŐTÉRBE A PÉNZÜGYI
DIGITALIZÁCIÓ

11

TRIANON 100
AZ NIKE-N

27

70 ÉVES
A SCHUMAN -TERV

Átdolgozott kiadásban ismét kapható!

Keresse üzletünkben és honlapunkon!

15 Merkely: újabb kutatás a második hullámra

21 Megjelent a Rendészettudományi szaklexikon

36 Emlékezés John Lukacs történészre

TRIANON ÉS A TANULSÁGOK

Némileg meglepő, de mindenképpen tanulságos annak a felmérésnek az eredménye, amelyet Trianon 100. évfordulója kapcsán tett közzé a téma kutatásának egyik reprezentánsa, az MTA Lendület Trianon 100 kutatócsoport. A reprezentatív közvélemény-kutatás szerint a magyarok mindössze 7 százaléka van tisztában a konkrét tényekkel, és minden harmadik ember hisz az alaptalan legendában, hogy a békeszerződés száz év után lejár. Van tehát bőven tennivaló az ismeretterjesztés, a hiteles tájékoztatás terén is, amiben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem is szeretne élen járni. Az intézmény által szervezett emlékvé, benne a június 4-i élő televíziós emlékműsorral azt a célt szolgálja, hogy emlékezzünk és egyben emlékeztessünk is a 100 évvel ezelőtt történetek fontosságára és tanulságaira. Mint ahogy a Ludovika Akadémia első parancsnokáról, Móricz Sándor ezredesről és a nemrég elhunyt neves magyar történészről, John Lukacsról is megemlékezünk aktuális lapszámunkban, amelyből ezúttal sem maradhatott ki a koronavírus-járvány. A lapnak exkluzív interjút adott Merkely Béla, a Semmelweis Egyetem rektora, aki a nemrégiben befejeződött tesztelés eredményéről is beszélt. A járvány gazdasági hatásait egy korábbi lapszámunkban már elemeztük, most a pénzügyi vonatkozásokkal kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank elnöke, Matolcsy György nyilatkozott a Bonum Publicumnak. A koronavírus az uniós egészségügyi politikára is hatással lehet, ezzel kapcsolatban Navracsics Tibor volt uniós biztos, az NKE intézetvezetője fejt ki a gondolatait véleménycikkében. Tartalmas kikapcsolódást, jó olvasgatást kívánunk a nyárra is!

Szóór Ádám
felelős szerkesztő

TARTALOM 2020. JÚNIUS

02	MOZAIK	18	MUNKAKERESÉS ÉS ÁLLÁSSEGÍTÉS JÁRVÁNY IDEJÉN	32	SZEMÉLYES KAPCSOLATBÓL EGYETEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS
06	ELŐTÉRBE A PÉNZÜGYI DIGITALIZÁCIÓ – INTERJÚ MATOLCSY GYÖRGGYEL	21	MÉRFOLDKŐ A RENDÉSZET TÖRTÉNETÉBEN	33	ZÖLD HŐSÖK
11	TRIANON 100 ÉV TÁVLATÁBÓL	24	EZÜSTÉRMES INNOVÁCIÓ AZ NKE HALLGATÓITÓL	36	JOHN LUKACS – AZ ÉLETVIDÁM HEDONISTA HAZAFI
15	ÚJABB KUTATÁS A MÁSODIK HULLÁMRA – INTERJÚ MERKELY BÉLÁVAL	27	70 ÉVES A SCHUMAN-TERV	39	ÚJRA SZOBROT KAP A LUDOVIKA ELSŐ PARANCSNOKA
		30	KÍSÉRLET EGY UNIÓS EGÉSZSÉGÜGYI POLITIKÁRA?	42	KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLÓ

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

NKE Könyvesbolt
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Üllői út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444
E-mail: vasarlas@ludovika.hu • Nyitvatartás: hétköznap: 9:00 – 15:00 között

MEGJELENT AZ ÚNKP PÁLYÁZATI KIÍRÁSA

Már negyedik éve hirdetik meg az NKE-n az Innovációs és Technológiai Minisztérium által támogatott kiválóságösztöndj-pályázatot. Az Új Nemzeti Kiválóság Program célja, hogy támogassa a hazai kutatói és alkotóművészi utánpótlást, a tudományos és művészeti pályán való elindulást, majd pályán tartást, valamint a nemzetközi szinten is kiváló, tapasztalt kutatók és alkotók kutatómunkáját. A program aktuális ösztöndíjpályázatai a felsőoktatásban részt vevő hallgatói, kutatói kiválóságot ösztönzik olyan – az alap-, a mester- vagy a doktori képzésben részt vevő – hallgatók, doktorjelöltek, valamint fiatal oktatók, kutatók támogatásával, akik a felsőoktatási intézményben eredményes kutatási és alkotói tevékenységet folytatnak. A részletek és benyújtási határidők megtalálhatók az egyetem honlapján.

HALLGATÓI VÉRADÁSOK – ADJ VÉRT, MÉG A VIZSGÁK ELŐTT!

Az Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ) kérésére az NKE is véradásra buzdít minden hallgatót. A járványidőszak miatt a véradások idén tavasszal elmaradtak, ezért most nagy szükség van minden egyetemistára és főiskolásra. Az elmaradt műtétek, illetve az egészségügyi ellátás újraindulása fokozott vérfelhasználást vetít előre, amelyre fel kell készülni. Ha te is a rendszeres véradók táborába tartozol, és ha a szükséges 56 nap letelt, akkor látogass el ismét vért adni! Ne felejtse otthon a személyi igazolványod, a lakcím- és tájékoztatókártyát! Vérellátók, valamint kiszállásos véradások: www.ovsz.hu/ver/veradasok

RENDRHAGYÓ HAGYOMÁNY – ELISMERÉSEK A HONVÉDTISZTJELÖLTEKNEK

A Száznapos Ünnepek hagyományait követve kaptak elismeréseket a végzős évfolyam kiemelkedő tanulmányi eredményt elért honvédtisztjelöltjei a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon. Az ünnepségen nyolc, az egyetemi évek alatt tanulmányi, sport vagy közösségi területen kiemelkedően teljesítő végzős hallgató vehetett át elismerést, a járványhelyzet miatt családias légkörben. Az átadást követő ünnepi beszédében Pohl Árpád arra emlékeztetett, hogy a rendszerváltoztatást

követően a katonai főiskolák visszatértek a korábban tiltott hagyományokhoz, és létrehozták a legjobbakat jutalmazó elismerések rendszerét. *„Nem ringathatjuk magunkat a biztonság hamis illúziójába. Még be sem fejezték a tanulmányaikat, és máris egy olyan helyzetben találták magukat, amellyel még senki nem találkozott”* – utalt a dékán arra, hogy a járványhelyzet elején senki nem ismerte annak hatásait, így – ahogy a katonák esetében ez természetes – a legrosszabbra készültek. Pohl Árpád az elmúlt időszak számos tanulsága közül kiemelte a helytállást, amely a honvédtisztjelöltek esetében fegyelmezett és példás volt a határon való szolgálatteljesítés közben.

ÉNYHÍTETTÉK AZ EGYETEMI JÁRVÁNYÜGYI VÉDELMI KORLÁTOZÁSOKAT

Második szakaszába lépett a koronavírus-járvány elleni védekezés, a kormány az egész országban feloldotta a kijárási korlátozást. Az NKE Járványügyi Operatív Törzs javaslatai alapján Koltay András rektor arról rendelkezett, hogy a hallgatók május 20-tól újra látogathatják az egyetem oktatási épületeit. Emellett továbbra is érvényben marad a távolléti oktatás, a vizsgák is a korábbi rendelkezések szerint szerveződnek. Hallgatói jelenléte igénylő tanulmányi kötelezettség továbbra sem szervezhető, de a hallgató és az oktató között indokolt esetben személyes egyeztetés igen. Az egyetem hivatali egységei és tanszékei munkanapokon 10 és 14 óra között ügyfélfogadást tartanak, míg a könyvtárak a honlapon közzétett nyitvatartási rendben működnek. Megnyitott a Ludovika Aréna a sportfoglalkozások és edzések céljából, de az uszoda és a Ménesi úti sportlétesítmények további intézkedésig zárva tartanak. Az egyetem kollégiumai továbbra is zárva vannak, kivéve a hivatásrendi szolgálatteljesítés és a rendkívüli méltányosság eseteit.

HŐSÖK NAPJA

A magyar hősök emlékének fontosságára hívja fel a figyelmet az 1917-es VIII. törvény, amely minden magyar település kötelességévé teszi, hogy megemlékezzen a háborúban életüket vesztett katonákról. A katonai hősiességről általában elmondható, hogy arra a katonai erényre épül, amely magában is kiemelten fontos a katonai cselekvés során, a bátorságra. *„A katonai bátorság kezdeményezőképességet jelent a veszélyes helyzetben, a veszélyes helyzet legyőzésének a hitével”* – írja Boda Mihály a Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék vezetője a hősök napja alkalmából. A magyar hősök emléknapját minden évben május utolsó vasárnapján tartják azokra a magyar katonákra és civilekre emlékezve, akik az életüket áldozták Magyarországotért. Ebből az alkalomból megkoszorúzták az NKE Ludovika Campusán, az Orczy-parkban található emlékművet.

V4-EGYEZTETÉS AZ EURÓPAI TANÁCS ELNÖKÉVEL

Rugalmasabb, igazságosabb uniós tervekre van szükség az európai gazdaság újjáépítésére – hangzott el a V4-országok kormányfőinek, valamint Charles Michelnek, az Európai Tanács elnökének közös videokonferenciáján. Magyarország, Csehország, Lengyelország és Szlovákia miniszterelnöke közösen törekednek igazságosabbá és rugalmasabbá tenni az Európai Bizottság előterjesztését. A V4-ek és Charles Michel megbeszélésén a visegrádi országok vezetői világossá tették, hogy konstruktív együttműködésre készek az európai gazdaságfejlesztési tervek kapcsán, de még alapos elemzések elvégzésére lesz szükség.

MAGYARORSZÁG VISSZAVÁR

A Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ) június 1-jén elindította belföldi kampányát, amellyel arra buzdít mindenkit, hogy barangoljon belföldön, fedezzen fel izgalmas úti célokat. A kampány szlogenje: „Együtt, itthon, szabadon – Magyarország visszavár”. A másfél hónapos kampány célja nem csupán a nyári főszezon forgalmának erősítése, hanem Magyarország belföldi turizmusának újraindítása a koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzet után. A kampányhoz minden eddiginél több, csaknem 450 szálláshely, vendéglátóegység, fürdő, illetve más turisztikai szolgáltató és attrakció csatlakozott kedvezményes ajánlatokkal. Ők „Visszajövünk!” elnevezéssel speciálisan a nyár eleji időszakra hozták létre a kedvezményeket vagy többletszolgáltatásokat nyújtó ajánlataikat, amelyeket a csodasmagyarország.hu weboldalon gyűjt össze és népszerűsít az MTÜ.

A KORMÁNYABLAKOK FELKÉSZÜLNEK A NAGYOBB ÜGYFÉLFORGALOMRA

Az időpontfoglaló rendszer tökéletesítésével, az ügyintézők képzésével és kormányablakbuszok bevetésével is készülnek a kormányablakok a járványhelyzet enyhülésével járó nagyobb forgalomra. A Miniszterelnökség kormányablakokért felelős miniszteri biztosa, Domokos Péter azt mondta, a járvány alatt töredékére esett vissza a kormányablakokban az ügyfélszám. Példaként a budapesti Teve utcai kormányablakot említette, ahol az egyik tavaszi héten 425 ügyfelet fogadtak, míg az előző év azonos időszakában 3140-et. Tíz lejáró személyi igazolványból átlagosan egyet újítottak meg. Ezt az időszakot a kormányablakokban dolgozók képzésére használták fel. Augusztustól újabb tíz kormányablakbusz áll majd szolgálatba, így valamennyi megye és a főváros is rendelkezik majd ilyenekkel.

SZIJJÁRTÓ PÉTER A KORONAVÍRUS MIATTI HELYZETET ÉRTÉKELTE

„Még egyszer nem fordulhat elő, hogy Európa stratégiai kérdésekben ilyen védtelen legyen” – értékelte a koronavírus-járvány miatti helyzetet a dán és a magyar külügyminiszter. Szijjártó Péter közösségi oldalán azt írta: Magyarország és Dánia is hatékony és szigorú intézkedéseket hozott, amelyek nyomán most már a korlátozások észszerű, fokozatos feloldása is napirendre kerülhet. A magyar diplomácia vezetője kiemelte Jeppe Kofodnak a dán vállalatok magyar gazdaságban betöltött szerepét, akiknek a munkahelyteremtő beruházásaihoz a magyar kormány a jövőben is megad minden lehetséges segítséget.

A VÁLLALKOZÁSOK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTIK

„Megszülettek az első támogatói döntések a több mint 33 milliárd forint keretösszegű, a vállalkozások technológiai megújulását segítő pályázat keretében” – közölte Varga Mihály. A pénzügyminiszter kiemelte: a felhívásra nagy az érdeklődés, az első támogatói döntések rekordidő alatt születtek meg: hat vállalkozás nyert el közel 200 millió forint fejlesztési forrást. Az elkövetkező hetekben folyamatosan születnek meg a további döntések, a tervek szerint közel 1500 vállalkozás nyerhet támogatást. A felhívás célja a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak enyhítése érdekében olyan fejlesztések támogatása, amelyek a munkahelyek védelmét és új munkahelyek létrehozását segítik. A kormány célja az, hogy a támogatási összegek minél hamarabb a mikro-, kis- és középvállalkozásokhoz kerülhessenek, ezért gyorsított, egyszerűsített elbírálással döntöttek a pályázatokról. A vállalkozások 5 és 150 millió forint között igényelhetnek támogatást, amelynek maximális mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének 70 százaléka.

Előtérben a pénzügyi digitalizáció

„A jegybank még jelentős munícióval rendelkezik a magyar gazdaság támogatására” – nyilatkozta a Bonum Publicumnak Matolcsy György. A Magyar Nemzeti Bank elnökével készült interjúban szó esett arról is, hogy a koronavírus-helyzetre adott gyors és hatékony válaszok a hazai pénzügyi digitalizációt is jelentős mértékben ösztönözték, ami hosszabb távon az ország versenyképességét is erősíti.

● Elnök úr az elmúlt napokban megjelent egyik írásában 1956-hoz hasonlóan sorsfordító évnak nevezte 2020-at. Azt írja, hogy felértékelődik a biztonság mint érték, és például megerősödnek a közösségek. Miben kellene és miben fog véleménye szerint változni a világunk és benne hazánk a következő években?

Magyarország a jövő felé fordulva a fenntartható felzárkózási pálya megerősítését tűzte ki célként. Ennek köszönhetően a magyar gazdaság mára erős immunrendszerrel tud szembenézni a globális járványhelyzettel. Valóban sorsfordító évvé vált tehát az idei, azonban ahogyan a magyar történelemben többször is, úgy nemzetünk, nemzetgazdaságunk ebben a környezetben is helyt fog állni. Minden lehetőségünk adott azon dinamikus fejlődési pálya folytatására, amelyet az elmúlt évtizedben elkezdtünk. A járvány következtében többek között felerősödik a digitalizáció, a pénz forradalma, formálódik a globalizáció új rendje, megnyílik a zöld gazdaság kiteljesedésének lehetősége, átalakulnak a fogyasztói és megtakarítási szokások, új fúziók és egyensúlyok alakulnak ki társadalmaink és gazdaságaink lényegében minden szegletében. Miért is ne lehetnének éllavasok mindezen területeken?

● A koronavírus-járvány elsősorban egészségügyi-járványügyi probléma, de legalább ennyire jelentős hatása van a gazdasági-pénzügyi életre is. Vannak, akik pesszimistábban látják a jövőt, de hallunk optimista hangokat is. Ön és a jegybank láthatóan az utóbbiak táborát erősíti, hiszen tartják a korábbi prognózisukat, a 2-3 százalékos növekedést, miközben szinte mindenki visszaesést vizionál. Mire épül ez az optimizmus,

hiszen a járvány valószínűleg nem fog megszűnni, sőt egyre többen azt mondják, hogy lesznek következő hullámai is.

Több ok is áll az optimizmusunk mögött. A gazdaság erős induló fundamentális helyzete, a jelentős gazdaságpolitikai mozgástér és az egészségügyi válságkezelésünk kiváló minősége alapján minden adott, hogy Magyarország egy „V” alakú, gyors kilábalási pályát fusson be. Hazánkat strukturálisan erős, felzárkózási pályán érte el a járvány. Teljes foglalkoztatás, európai összehasonlításban is magas beruházási ráta és erős gazdasági növekedés jellemezte a magyar gazdaságot az elmúlt években. Közben a makroegyensúlyi mutatóink stabilak maradtak, a bruttó államadósság trendszerűen csökkent, a nettó külső adósság eltűnőben, a lakosságot magas megtakarítási ráta jellemzi, és már rég magunk mögött hagytuk a toxikus devizahiteleket. Tehát erős alapokra építhettük a válságkezelést. Az államadósság folyamatos mérséklése, a fegyelmezett költségvetési politika és a Magyar Nemzeti Bank 2013 óta követett mérlegszűkítő stratégiája jelentős tüzerőt biztosít a válságkezelésre a hazai gazdaságpolitikának. Az elmúlt 100 évben soha nem indultunk neki ilyen kedvező helyzetből globális válságszituációnak.

● A jegybank a saját eszközeivel hogyan tud hozzájárulni a járvány okozta válság kezeléséhez? Egyáltalán milyen intézkedéseket tart most a legfontosabbnak ahhoz, hogy a növekedési prognózisa realitás legyen?

A járvány megjelenése nemcsak egészségügyi kihívást okozott, hanem megjelent egy másik vírus is, a félelem vírusa. Ahhoz, hogy ennek negatív gazdasági következményeit gyorsan »

leküzdjük, fontos a gazdaság, valamint a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítása és az újrainduláshoz elengedhetetlenül szükséges a beruházási pálya megalapozása. Mindkét célt elértük koordinált és célzott lépéssorozattal. A gazdaság minden szektora számára biztosítottuk a szükséges likviditást, amely egy válságszituációban kulcsfontosságú. Ezzel párhuzamosan a jegybank vállalati hitelprogramjai és az el-, illetve újraindított eszközvásárlások a stabil, kiszámítható finanszírozási környezet megteremtéséhez és fenntartásához járulnak hozzá. A jegybank számára rendelkezésre álló eszköztár újratervezésével megnőtt a mozgástér, hogy szükség esetén kellően rugalmas, gyors és mégis megfontolt lépéseket tegyünk meg. A jegybank jelentős munícióval rendelkezik még a magyar gazdaság támogatására.

● **Ön arról is írt nemrég, hogy a pénzforradalom évei jönnek. A pénzügyi innovációk terén mire készülhetünk itt Európában, és hogyan járulhatnak ezek hozzá hazánk versenyképességének növeléséhez? Gondolok itt például az alapjövedelem helyett alapvető hitelkeret elképzelésre.** Az elmúlt évek technológiai fejlődésére alapozva láthatók annak a jövőnek a körvonalai, ahol az adat és a pénz határai elmosódnak, és a pénz a korábbiaknál is nagyobb sebességgel, korlátok nélkül áramlik majd a gazdaságban. Kínában

például már aktívan alkalmazzák is ezeket a technológiákat. Bár az európai adatvédelmi előírások erősebbek, itt is egyre inkább teret fog nyerni a mesterséges intelligencia alkalmazása személyre szabott ajánlatokkal. A hazai digitalizációt jelentős mértékben ösztönözték a koronavírus-helyzetre adott gyors és hatékony válaszok, ami hosszabb távon az ország versenyképességét is erősíti. Nagyon rövid idő alatt az egész pénzügyi szektor átállt a digitális működésre, megsokasodnak a netbankban és mobilbankon keresztül elérhető ajánlatok, a bankfiókok felkeresése esetén is megjelent az érintésmentes működés. A jelenlegi helyzetben a magyar jegybank innovációt támogató hozzáállásával, a szabályozói környezet rugalmas és prudens értelmezésével, a hazai FinTech-szektor megerősödését támogató kezdeményezéseivel és az olyan alap-infrastruktúrák kialakításával, mint például az azonnali fizetési rendszer sikeres bevezetése tudja legjobban támogatni a versenyképesség további erősítését. Az új, azonnali fizetési megoldásokkal gyorsítani kell a pénzforgalmat, meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy akár a lakossági, akár a vállalati hitelkihelyezés minél gyorsabban, automatizáltan, akár néhány percen vagy akár másodpercen belül megtörténhessen. Ezek a fejlesztések pedig elvezethetnek majd oda, hogy az ügyfelek egy folyamatosan

rendelkezésre álló hitelkerettel gazdálkodhatnak, amelyet a várható életpálya-jövedelem alapján számolnak majd ki. Nem halat, azaz alapjövedelemet, hanem hálót, tehát alap hitelkeretet ajánlanak az innovatív államok mindenkinek.

● **2010 óta láthatóan változás történt a gazdaságpolitikában, ahol az állam szerepe felértékelődött és ösztönző jellegűvé is vált. Az is látható, hogy a fiskális és monetáris politika nagyobb összhangban van, mint korábban. Milyen szerepe van ebben a jegybanknak, és mi várható a következő években?**

Már a 2008–2009-es válság átfogalmazta és sok esetben semmissé is tette a korábban még megingathatatlanak tűnő közgazdasági dogmákat. Új egyensúlyok, új megatrendek alakultak ki. Világossá vált, hogy az önszabályozó piac nem képes fenntarthatóságot teremteni, különösen nem válságszituációkban. Felértékelődött a hatékony állam és kormányzás, a határozott döntéshozatal, az innovatív vezetés és az együttműködés politikája. Elengedhetetlen a piac és az állam közötti új egyensúly megteremtése és megőrzése. 2010-ben Magyarországon több jelentős paradigmaváltás történt, többek között a segély alapú sodródás és eladósodás helyett mi a munka alapú, fenntartható felzárkózás útját választottuk. A foglalkoztatás növelésén alapuló egyensúly és növekedés sikerreceptjét alkalmazva Magyarország nemzetközi mércével is eredményes válságkezelést hajtott végre, noha a 2010 utáni első években a kormány még nem számíthatott a monetáris politika támogatására. 2013-tól azonban ez is megváltozott, amikortól is az MNB mandátumának eleget téve célzott és innovatív eszközök alkalmazásával, immáron a magyar nemzet bankjaként érdemi támogatást nyújtott – és nyújt a mai napig – a magyar gazdaság egészének. A több területen egyszerre megjelenő, átfogó gazdaságpolitikai fordulat hosszan tartó következménye, hogy napjainkra a magyar gazdaság már erős fundamentumokkal rendelkezik.

● **Hogyan lehet egyszerre biztosítani a jegybanktörvényben is meghatározott alapvető célokat: az árstabilitást, a pénzügyi rendszer stabilitását és a kormányzati gazdaságpolitika támogatását?**

Az említett három cél szorosan összetartozik, támogatják egymást. Stabil infláció nélkül nincs stabil gazdaság, stabil gazdaság nélkül pedig nincs stabil pénzügyi rendszer sem. És ezen kapcsolatok megfordítva is igazak. A korábbi, egy cél – egy eszköz felfogás helyett most már világszerte a több cél – több eszköz elv mentén alakítják monetáris politikájukat a jegybankok. A Magyar Nemzeti Bank sikeresen teljesítette inflációs célját, az infláció az elmúlt években szinte végig a cél közelében és a jegybanki toleranciasávon belül alakult.

Eközben a stabil, immár négy éve változatlan alapkamat egy kiszámítható környezetet biztosít a gazdasági szereplők számára. A hazai pénzügyi rendszer stabilitását a 2013 utáni jegybanki lépések sikeresen megteremtették, egyúttal érdemben csökkentették a hazai gazdasági szereplők és Magyarország sérülékenységét is. A jegybank a korábbi pénzszűke helyett pénzbőséget teremtett a vállalatoknál és a háztartásoknál. A Növekedési Hitelprogrammal (NHP) egy biztonságos és vonzó hiteltermék volt jelen a piacon, emellett a bevezetett fogyasztóbarát pénzügyi termékek is azt jelzik, hogy a magyar jegybank az átalakuló bankrendszerrel együttműködve képes lesz fenntartani a gazdaságtörténetileg kivételesen kedvező pénzügyi környezetet. A jelenlegi helyzetben a gazdaságpolitikai ágak célja szintén közös: a gazdasági növekedés lehető leggyorsabb újraindítása. A magyar pénzügyi rendszer erős, stabil és biztonságos. A célzott gazdaságpolitikai intézkedésekkel fenntartható az elmúlt évek sikeres növekedési képlete.

● **Egy ország gazdasági-pénzügyi életének fontos szereplői a kis- és középvállalkozások, amelyek sokszor nehezen tudnak fennmaradni a piaci versenyben. A jegybank hogyan tudja segíteni a kkv-szektor hitelezését?**

A jegybank által elindított Növekedési Hitelprogram (NHP) 2013 óta a kkv-hitelezés meghatározó tényezője. Az NHP sikeresen megtörte és növekedési pályára állította a kkv-hitelezés korábban tapasztalt csökkenő trendjét, ezzel megvalósult Magyarországon a hitelezési fordulat. A program eddigi szakaszaiban közel 50 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott kedvező forráshoz több mint 3300 milliárd forint összegben, amelynek legnagyobb része új beruházások finanszírozását szolgálta. Az április 20-tól 1500 milliárd forintos keretösszeggel elindított NHP Hajrá! konstrukció nagy segítséget jelent a vállalkozások stabilitásának megőrzésében és versenyképesebbé válásában, így az egyik legfontosabb eszköze lehet a gazdaság beindításának. A vállalkozások megváltozott igényeihez igazodva és az aktuális kihívásokra reagálva az NHP Hajrá!-ban a finanszírozási célok köre lényegesen szélesebbé vált. A beruházási hitelek és lízingügyletek mellett lehetőség van forgóeszközhitel felvételére is a vállalkozások működési költségeinek fedezésére, sőt a korábban kedvezőtlenebb feltételek mellett felvett hitelek is kiválthatók.

● **A digitalizáció ma már az élet szinte minden területén megjelenik. A jegybank hogyan és milyen eredménnyel támogatja ezt a folyamatot a pénzügyi szektorban? Például mik az eddigi tapasztalatok, visszajelzések az azonnali fizetési szolgáltatás bevezetésével kapcsolatban?**

A jegybanknak számos további kezdeményezése is van a digitális transzformáció erősítésére. Az MNB például »

a régióban az elsők között, 2018 elején hozta létre a pénzügyi intézményeket és a FinTech-cégeket támogató platformját, az MNB Innovation Hubot. 2019 októberében jelent meg az MNB FinTech-stratégiája, amely keretbe foglalja a jegybank törekvéseit a pénzügyi szektor digitalizációjának fejlesztésére. További, az MNB versenyképességi programjában is szereplő digitalizációs kezdeményezés például, hogy idén februártól a NAV és a Magyar Nemzeti Bank által közösen kidolgozott rendszerben elérhető az online keresetkimutatás. Idén áprilisban jelent meg az MNB nemzetközi szinten is újdonságnak számító FinTech és Digitalizációs Jelentése, amelyben a jegybank áttekintést ad a hazai bankrendszer jelenlegi digitalizációs szintjéről és a hazai FinTech-szektorról. A pénzügyi szektor digitális transzformációjának támogatása keretében idén március 2-án volt még egy igen fontos állomás, amikor is egy több mint négyéves tervezési, fejlesztési és tesztelési folyamat végén életre keltettük a nemzetközi szinten is innovatívnak számító azonnali fizetési rendszert. A hazai bankszektor utóbbi két évtizedének legnagyobb közös fejlesztési projektjét az MNB kezdeményezte és koordinálta, amely hosszú távra meghatározza a pénzforgalom fejlődési irányait. Az azonnali fizetési szolgáltatás elindulásával lehetővé vált, hogy a banki ügyfelek bárkinek bármikor másodperceken belül küldjenek pénzt. Ez különösen nagy segítséget jelent a lakosoknak és a vállalatoknak a jelenlegi járványügyi helyzetben. Az azonnali fizetés működésének első kéthavi tapasztalatai azt mutatják, hogy igény volt a kényelmes és folyamatosan elérhető utalási szolgáltatásra.

● **Milyenek látja hazánkban a pénzügyi tudatosság helyzetét?**

A jegybank az alapokmányában megfogalmazott küldetésével, jövőképevel és alapértékeivel összhangban feladatának

tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését is. A pénzügyi műveltség és tudatosság szintjének növelése még a legtöbb fejlett gazdaságban is kihívással teli feladatot jelent – erről tanúskodnak legalábbis az OECD statisztikái. Az elmúlt öt évben azonban hazánk ezen a területen sokat fejlődött, Magyarország ugyanis a legjobb eredményeket jellemzően a pénzügyi ismeretek, pénzügyi tudás kategóriában érte el. Amíg tehát a pénzügyi ismeretek tekintetében nemzetközi kitekintésben is kedvezőbbé vált a pozíciónk, úgy a lakosság pénzügyekhez való hozzáállása kapcsán további előrelépési lehetőségek azonosíthatók. Az MNB ezért is fordít különös figyelmet a pénzügyi ismeretterjesztésre nemcsak kiadványaival, de aktív jelenlétével is az oktatási rendszer minden szintjén. A Pénziránytű Alapítvány ismeretterjesztő tankönyvei, tananyagai például csaknem 400 ezer közép- és általános iskolás gyermekhez érnek el.

● **A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen is vannak olyan képzések, amelyek például közpénzügyekkel foglalkoznak. Hogyan látja az intézmény helyzetét, fejlődését, és milyen lehetőséget lát egy esetleges szorosabb együttműködés kialakításában?**

Magyarország legfőbb erőforrása a humán tőke, így az oktatás fejlesztése nemzetstratégiai kérdés is. Ezért is jelölte ki az MNB a tavalyi évben közzétett 330 pontos versenyképességi reformprogramjának egyik kulcsterületként a tudásalapú társadalom fejlesztését. A jegybank a szakemberei, stratégiai együttműködő partnerei útján vezető szerepet kíván betölteni a közgazdasági- és pénzügyszakember-képzés megújításában, törekszik a világ élvonalába tartozó egyetemekkel, kutatóműhelyekkel, intézményekkel, szakemberekkel történő kapcsolatépítésre, hazai és nemzetközi együttműködési háló kialakítására, továbbá szakmai műhelyek létesítésével, kiadványokkal, ösztöndíjakkal, gyakornoki és különböző szintű képzési programokkal is támogatja és ösztönözni kívánja a pénzügyi és a közgazdasági gondolkodást. Az MNB rendszeres időközönként felülvizsgálja egyetemi kapcsolatrendszerét, folyamatosan fejleszti, alakítja együttműködéseit, hogy ezáltal is hozzájáruljon a hazai közgazdaságizsakember-képzés megújításához. A közpénzügyeket jól értő szakemberekre a jövőben is nagy szükség lesz, így az ezen szakterülethez tartozó programok fejlesztésében is jelentős potenciál rejlik. ●

Szöveg: Szöőr Ádám • Fotó: MNB archív

TRIANON

100 ÉV TÁVLATÁBÓL

„A magyar nép emlékezete ott hallgat minden faluban, ott hallgat a templomtéren, ott hallgat a hősi temetőkben” – emlékeztetett *Hatos Pál* történész *Trianon századik évfordulója* kapcsán. Egy évszázaddal ezelőtt, június 4-én írták alá a trianoni békeszerződést, amelyre emlékezve élő televíziós műsorral jelentkezett a *Nemzeti Közsolgálati Egyetem*, a *Ludovika TV* stúdiójából. A téma kapcsán webinárium előadások is készültek, amelyek már elérhetőek az egyetem honlapján. Az *NKE* emlékévprogramjai egyfajta időkapszulaként maradhatnak majd fenn a jövő generációi számára.

BÉKESZERZŐDÉS VAGY BÉKEDIKTÁTUM?

Trianonnak nem a kesergésről és szomorúságról kell szólnia, hanem az emlékezésről és a továbblépésről – ez az egyik fontos üzenete az emlékműsorban megszólaló szakértők gondolatainak. Bár eltelt 100 év, a magyarok többsége érthető módon egyfajta kudarcként éli meg a trianoni eseményeket. A Magyar Tudományos Akadémia Lendület programjának Trianon 100 kutatócsoportja felmérése szerint a megkérdezettek 94 százaléka tartja túlzónak és igazságtalannak az 1920-as szerződést. Viszont négy, a Trianonhoz kapcsolódó, általános tudást felmérő kérdésre a megkérdezettek mindössze 9 százaléka tudott helyesen válaszolni. Egy másik felmérés szerint mindössze a magyarok 7 százaléka van teljesen tisztában a valódi tényekkel. Bár jogilag békeszerződésről beszélünk, a mindennapi nyelvhasználatban nagyon gyakori a békediktátum kifejezés. „Egy olyan nemzetközi szerződés, amely Magyarország számára egy diktátumot jelentett, hiszen [...] a felek nem egyenrangú felek voltak” – fogalmazott Szakály Sándor. A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgatója a többi között azt is elmondta, hogy – Apponyi beszédén kívül – Magyarország nem kapott lehetőséget arra, hogy kifejezze nemtetszését a szerződéssel kapcsolatban. A korabeli sajtó békeparancsnak titulálta, amelyet az 1923. évi XXXIII. cikkkel törvénybe iktattak, de az máig kérdés, hogy hatályban van-e még a jogszabály, ugyanis minden békeszerződés addig van érvényben, amíg az aláíró felek között az erőviszonyok meg nem változnak. Vizi László Tamás, a Kodolányi János Egyetem rektorhelyettese

jogásként úgy véli, hogy a szerződés bizonyos passzusai mind a mai napig hatályban vannak, függetlenül az eltelt időtől és az azóta végbement folyamatoktól. A békediktátum katonai vonatkozásait francia katonák dolgozták ki, akik tisztában voltak az elkövetkező idők hadügyi tendenciáival is: tudták, hogy a Monarchia katonai fejlesztéseéhez szükséges szellemi tőke Magyarországon van meg, ezért igyekeztek ezen szellemi kapacitásokat is korlátozni. Finoman szólva is ellehetetlenítették a magyar haderőt, s a katonai pálya is egyre kevesebb embert vonzott.

GONDOLATOK TRIANON KAPCSÁN

„Azt szokták mondani, hogy aki valami nagy traumát átvészel, életveszélyes helyzetből keveredik ki, az másodszor is megszületik. 1920. június 4. ilyen módon Magyarország újbóli születésnapjának tekinthető. Fájdalmas, tragikus születésnapnak. Egyesek szerint a magyar szolgálalkú, alattvaló nép, amely megérdemli sorsát, szerintünk pedig mi vagyunk Szent István, Hunyadi János, Dobó István, Bocskai István, Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor és a pesti srácok népe. A neves és névtelen újjáépítőké. A IV. Bélaké, Széchenyi Istvánoké, Deák Ferenceké, Bethlen Istvánoké. A trianoni békét követő száz évünk is igazolja ezt, a talpra állás képességét az elbukást követően. A száz évvel ezelőtti csapást újabbak követték, s eközben – ne tagadjuk – a magyarság is hozzájárult saját sorsának romlásához. Az ezeréves

Azokban a revíziót sürgető hangok felerősödésével a magyar emberek részéről is egyre nagyobb volt az igény egy jól felszerelt és felkészült hadsereg megteremtésére, aminek nyomán újra rangot kap a katonai pálya, és az ország immár tudatosan kezd el készülni arra, hogy visszaszerezze az elvesztett területeket.

A TÖRTÉNETI KONTEXTUS FONTOSÁGÁRÓL

Az elfogadáshoz és továbblépéshez pontosan ismerni kell, amit magunk mögött kívánunk hagyni. Trianon előzményei kapcsán nem elég az első világháborúra gondolni, hanem sokkal távolabb kell tekinteni a múltba. Horváth Attila egyetemi tanár, alkotmánybíró és Csikány Tamás ezredes, tudományos rektorhelyettes is egyetért abban, hogy egészen Mohácsig kell visszamenni, és feltérképezni Magyarország akkori etnikai összetételét. A nemzetiségi kérdések és problémák a 16–17. század óta folyamatosan halmozódtak fel, majd a 20. század elején csúcsosodtak ki az Európai Unióban, amely még napjainkban is az egyéni és nem a közösségi jogokra fókuszál. A trianoni békeszerződéshez vezető okok között külső és belső tényezőket is lehet találni Nagy Szabolcs főlevéltáros szerint. A külső okok közül a nemzetiségi kérdés inkább csak hivatkozási alap volt, mintsem valódi indok vagy valódi igazságszolgáltatás a nagyhatalmak részéről. „A határok megállapításánál a döntő tényező a nagyhatalmi politikai érdek volt, magyar részről pedig az igazi hátrányt az jelentette, hogy taktikailag rossz helyzetben voltunk. Nem arról volt szó ugyanis, hogy Magyarország mit ad oda, hanem arról, hogy Magyarország mit kap vissza. Ráadásul egy olyan háború után voltunk, amelyben több millióan haltak meg, így egyik fél oldaláról sem csak tárgyalásokról volt szó, hanem bosszúról” – véli Horváth Attila. Az emlékműsorban elhangzott az is, hogy 1920 májusában két

dolog vált nyilvánvalóvá: május 5-én este a békeszerződés szövege, május 6-án este pedig azon személyek kiléte, akik képesek voltak aláírni a szerződést, mert tudták, hogy nincs más alternatíva. Bár a szerződést nagy fokú igazságtalansága miatt nem kellett volna aláírni, mégis meg kellett ezt tenni, mert Magyarország jövője is függött tőle. Ennek a ténynek a felismerése az egyik fontos feladata a 2020-as emlékvéneknak. A 20. század nagy részében csak csendben, suttogva lehetett beszélni Trianonról. Töll László ezredes, az NKE egyetemi docense a szocializmus éveiből arra emlékezett vissza, mikor ezt a kényes témát csak a folyosón lehetett megtárgyalni. „A falnak is füle van” – idézte Koltay Gábor az édesanyja szavait, s emlékezett vissza azokra az időkre, amikor a titkos történelemórákat az ebédlőasztal végéből is csak alig lehetett hallani. A szocializmus eleve elrendeltetett eseményként tekintett Trianonra, és nem is utalt arra, hogyan lehetett volna ezt másként megtenni. „Mire emlékezzünk? A magyar nép emlékezete ott hallgat minden faluban, ott hallgat a templomtérben, ott hallgat a hősi temetőben” – emlékeztetett Hatos Pál történész. Az NKE intézetvezetője szerint az emlékezet hivatalos középpontjába a területi veszteség és a vele járó demográfiai és geopolitikai visszaesés került, és így számos esemény és hős említetlenül maradt. 1990-től felszabadult az emlékezet, viszont konszenzus azóta sem született a Trianon-hagyaték kapcsán. Az emlékezet pedig még inkább megnehezíti, hogy kinyílt a világ, számos fiatal elhagyja ősei földjét, és maga mögött hagyja az emlékezést. »

magyar kultúra dicsőségébe vetett hit és az elmúlástól való rettegés végletes érzelmi között vergődve, tömegpusztító eszmék fogságában töltöttük a 20. század jelentős részét. Ez a fogság és ez a vergődés is jelentős részben Trianonnak köszönhető. Bár Trianon egyfajta sajátos születésnap, önmön tragikum és messzire vezető fájdó következményei miatt sajgó szívvel emlékezünk meg róla. Századik évfordulóján nem érezhetünk mást, csak megrendülést, komoly arccal eltűrt fájdalmat. De öröme is van okunk mégis! Hisz mindennek ellenére élünk, itt vagyunk, gyarapodunk, erősödünk, megmaradtunk. Magyarként igyekszünk gondot fordítani a Kárpát-medence minden magyarjára. Egy kiegyensúlyozott, nyugodt, magabiztos, erős, identitásában megingathatatlan nemzetet képzelünk magunk elé, és ezért munkálkodunk.”

KOLTAY ANDRÁS REKTOR

● **Már lezajlott a Semmelweis Egyetem és partnerei által indított epidemiológiai kutatás. Hány vizsgálatot végeztek el, milyen a részvételi hajlandóság?**

Összesen mintegy 10 600-an mentek el a négy hazai orvosképző egyetem és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közreműködésével indított, jó két hétig tartó országos koronavírus-szűrővizsgálatra. Ennek eredménye így reprezentatív lett, hiszen országosan a meghívottak 67,3 százaléka vett részt rajta. A legmagasabb, 75 százalékos feletti részvételi arányt Veszprém, Nógrád és Pest megyében mértük. A legjobban teljesítő megyeközpont is ezek közül a megyék közül került ki: Salgótarjánban rendkívül magas, 77 százalékos volt a részvétel. A COVID-19 szűrővizsgálat-sorozat május 1-jén kezdődött, és május 16-án zárult le.

● **Mit mutatnak a friss adatok az átfertőzöttségről?**

Az adatok feldolgozása még tart, a fertőzöttek végső száma és az átfertőzöttek adatai május végére lesznek meg, ugyanakkor időközben részeredményeket is közzétettünk. Május 11-ig 8744-en vettek részt a szűrővizsgálaton, ami azt jelentette, hogy addig a KSH által kiválasztottak csaknem fele, mintegy 49,2 százalékos jelent meg a mintavételen. Közülük a részeredmények összesítéséig 8276 orr- és szájgarat-mintavételen alapuló PCR-vizsgálat eredményét értékelték ki a kollégák, ezek közül kettő volt pozitív. Ha ez lenne a teljes reprezentatív minta, akkor úgy lehetne becsülni, hogy a 14 éven felüli, nem idősotthonban vagy 20 főnél nagyobb intézményben élő magyar lakosok körében 243–7230 közötti az aktív fertőzöttek száma. Az átfertőzöttek arányát a vérvételen alapuló antitestvizsgálat mutatja ki; az első 1524 mintából 9 volt pozitív. Ha ez lenne a teljes reprezentatív minta, akkor a fertőzésen már átesettek becsült számát 22 399 és 92 624 fő közé tehetnénk. A vizsgálat lezárultával ezek az adatok természetesen még változhatnak, de az eddigi összesítések alapján összhangban van a végeredmény a korábbi arányokkal.

● **Mikorra készül el az átfogó tanulmány, és milyen következtetések remélhetők tőle?**

A részletes és végleges adatokat várhatóan május végén teszi közzé a kutatást végző négy egyetem [lapzártánkig ez még nem történt meg – a szerk.]. A Semmelweis Egyetem vezetésével a Debreceni Egyetem, a Szegedi és Pécsi Tudományegyetem vesz részt a munkában. Az országos szűrővizsgálat a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) szervezésében és az Innovációs és Technológiai Minisztérium támogatásával valósult meg. A vizsgálat célja, hogy pontos képet kapjunk a járvány kiterjedéséről és az új típusú koronavírusal fertőzöttek és átfertőzöttek valós számáról, dinamikájáról.

● **Hogyan hasznosul majd ez a kutatás a gyakorlatban?**

Szeretnénk pontosan megtudni, hogy hol vannak a betegek és hol vannak a tünetmentes hordozók, hiszen utóbbiak a betegség terjesztői. Ezek az eredmények a későbbiekben lesznek lényegesek, ugyanis eddig nem voltak világos adatok arról, hogy az egész ország vonatkozásában hogyan rétegződnek a pozitív esetek, honnan számíthatunk esetleg egy „fellángolásra”. Elsők között vagyunk egyébként egy ennire átfogó, országos felméréssel a világon, még senki sem gyűjtött ilyen szempontok szerint adatot a fertőzöttségről és az átfertőzöttségről. Éppen ezért az egyik legnívósabb amerikai lapban is szeretnénk majd publikálni az eredményeket.

● **Mennyire hasznos dolog a sokat emlegetett nyájjimmunitás, amely nálunk még nem alakult ki?**

A nyájjimmunitás azért fontos, mert amennyiben egy közösség minél több tagja szerez védelemet egy fertőző betegséggel szemben, annál kisebb a valószínűsége, hogy a többiek találkoznak a kórokozóval. A COVID-19 esetén vélhetően sehol a világon nem fog nyájjimmunitás kialakulni, ezt támasztják alá a hazai szűrővizsgálat részeredményei is, hiszen Magyarország esetén az antitestvizsgálat alapján 0,6 százalékosra tehető most az átfertőzöttség. Jelenleg csak egy vakcina kifejlesztésétől várhatjuk a nyájjimmunitás kialakulását.

● **A jövőre vonatkozóan mik a legjobb és a legrosszabb forgatókönyvek a járvány kimenetele szempontjából?**

Szélsőséges jóslatokba nem szeretnék belemenni. Amit most látunk, az az, hogy egy nagyobb nyári járvány szinte kizárt. A koronavírusok ismertén felsőlégúti betegséget okoznak; erről az új típusáról még nem tudjuk, mennyire szezonális, de őstől, a nedvesebb, hidegebb időjárási körülmények között biztosan jobban oda kell figyelniük. Ezért is fontosak a négy egyetem által közösen végzett országos szűrővizsgálatok. Mivel a betegség lefolyása többnyire két hét, így a mostani felméréssel még a vidéki enyhítő intézkedések előtti állapotokról kaptunk egy átfogó, országos képet. A következő, hasonló szűrővizsgálatot szeptemberre tervezzük. Így rendkívül hasznos adataink lesznek a koronavírus terjedéséről, tehát az esetleges második hullám érkezése előtt alaposan fel tudunk készülni, és az egészségpolitikai döntésekhez is felhasználhatók a gyűjtött adatok. Nagyon bízom benne, hogy nem lesz még egy akkora járvány, amely Nyugat-Európán végigsöpört az elmúlt hónapokban.

● **A kutatók öszre már koronavírus elleni vakcinát ígérnek. Véleménye szerint mennyire reális ez? Hogyan lehet érzékeltetni egy ilyen fejlesztés bonyolultságát?**

A jelenlegi technológiai fejlesztés mellett fél-háromnegyed év kell hozzá, hogy meglegyen a vakcina. A kutatások mostani

állása alapján Németországban, illetve az Egyesült Államokban fejleszthetik ki először a világon az oltóanyagot.

● **Sok szereplő van a piacon, elképzelhető, hogy az első befutók olyan árat kérjenek a termékükért, amelyben tükröződik a fejlesztés nem kis költsége? Mennyire veszélyezteti ez a termék tömegek számára való elérhetőségét?** Ez nem egy rektor kompetenciájába tartozó kérdés, de nem tartom valószínűnek, hogy a vakcina ára határozná meg azt, hogy kihez jut el egy ilyen készítmény.

● **Milyenfajta vakcinák vagy gyógyszerek érhetnek Ön szerint először célba?**

Jelenleg világszerte többféle kutatás zajlik, a klinikailag igazolt eredmények előtt nem érdemes jóslatokba bocsátkozni. Véleményem szerint egyébként a gyógyszeres kezelésnél hatékonyabb megoldást jelent a védőoltás.

● **Mit tanácsol, hogyan éljük ezentúl hétköznapjainkat?** Biztosan más lesz ez a nyár, mint amit megszoktunk. Mindenkinek oda kell figyelnie az alapvető óvintézkedésekre: nem lehet eleget beszélni a kézmosás és a kézfertőtlenítés, illetve az általános higiénia jelentőségéről. Emellett a járványügyi időszakban minden olyan helyzetben érdemes az orrot és szájat takaró maszkot viselni, amikor több emberrel is találkozhatunk, ez kiemelten ajánlott a 65 év feletieknek. A lakosság számára a dupla rétegű, magas hőfokon mosható textilmaszkok viselése a célszerű. Azt persze mindenkinek tudnia kell, hogy ezek viselése önmagában nem előzi meg a fertőzést, de használatuk lassíthatja a járvány terjedését.

A fokozott higiénia mellett a távolságtartási szabályok betartása is kiemelten fontos.

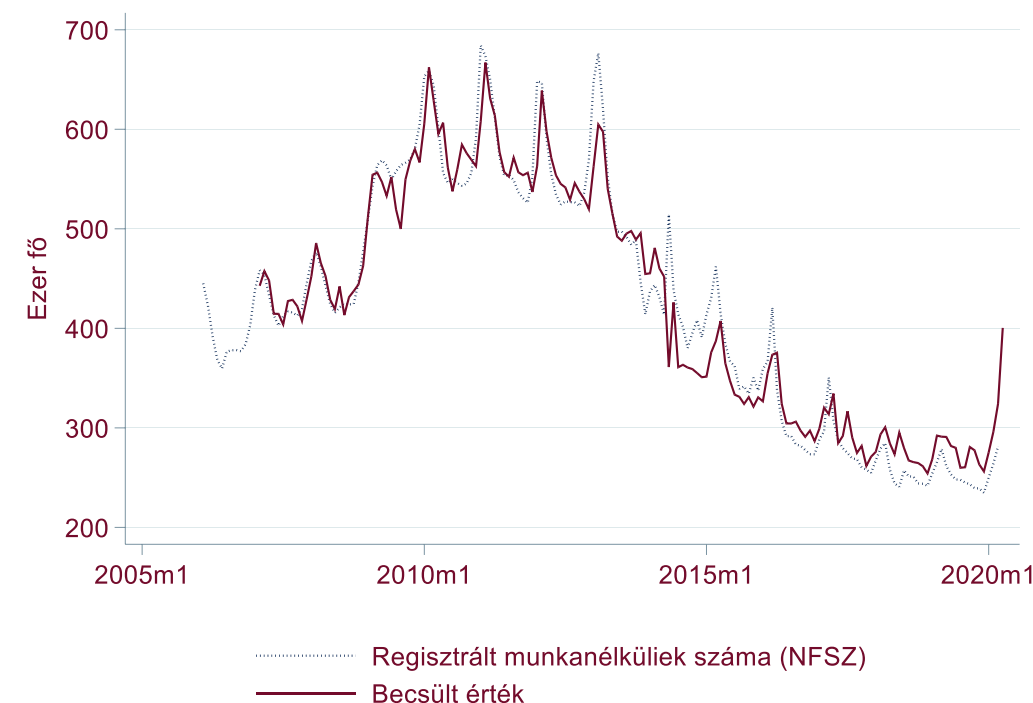
● **A Semmelweis Egyetem és a Nemzeti Közzolgálati Egyetem nemcsak szomszédok, hanem partnerek is a Science Park-projektben. Hol tart jelenleg a közös munka, miben számítanak az NKE-re? Milyen eredményeket várnak tőle?** A Science Park-koncepciót azért hoztuk létre, hogy egy forradalmian új gondolkodást vezessünk be a Semmelweis Egyetemen. Olyan partnereket kerestünk ehhez, akik kiegészítik a mi tudásunkat, többek között az informatika vagy a bionika területén. Az innovációs ökoszisztéma, és az abból kinövő Science Park három egyetem bázisa köré épül, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem mellett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem is az együttműködés része. Józsefváros Önkormányzatával is kiegészülve tavaly írtunk alá szándéknyilatkozatot egy Egészségipari-Biotechnológiai Science Park létrehozásáról. A Semmelweis Egyetem ma is a kelet-közép-európai régió kiemelkedő presztízsű intézményének számít, kimagasló oktatási teljesítménnyel és tudományos munkával. Látszik viszont, hogy az egyetem ennél is sokkal többre képes, ennek megvalósításában is számíthatunk a partnereinkre. Nagy tudású, gondolkodásra és döntésre képes leendő orvosokat akarunk képezni, ezt támogatja egyebek mellett a 250. jubileumi évünkben a beteg- és gyakorlatközpontú oktatás érdekében bevezetett curriculumreform is. ●

MUNKAKERESÉS ÉS ÁLLÁSSEGÍTÉS JÁRVÁNY IDEJÉN

Már-már pusztító munkanélküliségi hullám söpör végig Magyarországon is a koronavírus-járvány miatt. A negatív hatásokat többféle módon próbálja enyhíteni a kormányzat, amely különféle támogatást ad a munkáltatóknak foglalkoztatottjaik megtartására, illetve az álláskeresőknek az újrakezdés elősegítésére. Néhány apró praktikával és kis odafigyeléssel azonban mindenki sokat tehet azért, hogy mihamarabb munkát találjon.

REGISZTRÁLT MUNKANÉLKÜLISÉG (MEGFIGYELT ÉS BECSÜLT ÉRTÉKEK)

Forrás: Kónya István és Köllő János

Magyarországon a koronavírus-járvány miatt legalább 120 ezren veszíthették el az állásukat. Erre a Google-kereső adatai alapján következtet a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaságtudományi Intézetének két kutatója. Kónya István és Köllő János a „munkanélküli segély” kifejezésre vonatkozó Google-keresések alapján próbálták megbecsülni a munkanélküliség növekedését a járvány időszakában. A „munkanélküli segély” szókapcsolaton kívül egyebek mellett a „munkanélküli járadék”, „segély”, „munkanélküli regisztráció” szavakra és kifejezésekre való keresés nőtt meg jelentősen, egyébként sokkal nagyobb mértékben, mint a 2008-as gazdasági világválság idején. „A nyilvántartott munkanélküliek és a Google-keresések kapcsolatát figyelembe véve úgy becsüljük, hogy a regisztrált munkanélküliek száma 2020 áprilisában meghaladhatta a 400 ezer főt, ami nagyjából 120 ezres növekedést jelent a februári állapothoz képest” – írják a kutatók a tanulmányban. Az állásukat elvesztők száma valószínűleg ennél magasabb, mert sokan maradtak úgy munka nélkül, hogy nem kezdtek álláskeresésbe, és nem is regisztráltatták magukat. Ennek oka: ezek a tömegek egyrészt arra várnak, hogy újra kinyisson a munkahelyük, és visszamehessenek dolgozni. Másrészt sokan – máshol nem hasznosítható – speciális ismerettel rendelkeznek, például zenészek, sportolók vagy pincérek. A pontos feltárást nehezíti az is, hogy éppen a válság által leginkább érintett ágazatokban sok a határozott idejű szerződés, de a szürke- és feketemunka is, így pedig nem lehet összegyűjteni

annyi szolgálati időt, hogy az illető jogosult legyen bármilyen foglalkoztatási típusú támogatásra, segélyre. A kormány több oldalról próbálja segíteni a munkahelyek megtartását és a munkájukat elvesztőket. Indult egy bértámogatási program, amely abban segít, hogy a cégek meg tudják őrizni alkalmazottaikat, azok pedig ezáltal munkahelyüket. Az elmúlt hetekben ugrásszerűen nőtt a programra jelentkezők száma. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) foglalkoztatáspolitikai államtitkára, Bodó Sándor elmondása szerint május közepén már több mint 7200 vállalkozás adott be pályázatot, aminek eredményeképpen több mint 95 ezer embernek tudtak segíteni abban, hogy a munkahelye megmaradjon. „Dolgozónként – a három hónapos támogatási időszak alatt – átlagosan 167 ezer forint támogatást adnak” – közölte az államtitkár. A legtöbb támogatási igényt a feldolgozóiparból, a turizmus-vendéglátásból, a kereskedelmi ágazatból, a gépjárműjavításból, valamint a szállítás-raktározás ágazatból érkezett, míg területileg a legtöbb támogatási igényt Fejér, Pest, Győr-Moson-Sopron, valamint Bács-Kiskun megyéből adták be. A támogatásért folyamodó cégek kisebb hányada ezer dolgozót, vagy valamivel az alatti munkavállalót foglalkoztat. A támogatást a munkavállalók kapják közvetlen formában, és azok a dolgozók, illetve munkaadók, akik áprilisban beadták a kérelmüket, már megkapták ezt az összeget. Egy másik program a kutatás-fejlesztést és az innovációt támogatja. Ennek révén országosan 8700, ezen a területen dolgozó munkavállalót tudtak »

segíteni. A fenti időszakig mintegy 550 cég pályázott, az általuk igényelt támogatási összeg 6,2 milliárd forint. A beadott kérelmek többsége Budapestről, valamint Pest, Hajdú-Bihar és Csongrád megyéből érkezett. „Összességében tehát több mint 100 ezer embernek segítettek, hogy megmaradjon a munkája” – mondta az államtitkár, aki a foglalkoztatási adatokkal kapcsolatban közölte: március és április között 50 ezerrel nőtt a regisztrált álláskeresők száma. Április végén ez 330 ezer embert jelentett. A munkahelyteremtő bértámogatási program a regisztrált álláskeresők munkába állását segíti. Ebben több mint 80 milliárd forint áll rendelkezésre, és az összegből több mint 70 ezer álláskeresőt tudnak segíteni. A támogatás feltétele, hogy hat hónapos bértámogatás mellé három hónap továbbfoglalkoztatást várnak el a vállalkozásoktól. A támogatott hat hónap alatt a bruttó bér és a szociális

KSH: 3,8 SZÁZALÉK VOLT A MUNKANÉLKÜLISÉGI RÁTA

A Központi Statisztikai Hivatal május 27-én közzétett jelentésében azt írja, hogy a koronavírus-járvány gazdasági következményei a vizsgált időszakot (február–április) továbbra sem teljes egészében érintették, így hatásai a közölt munkanélküliségi adatokban ugyan a korábbinál markánsabban, de nem teljes egészében jelennek meg. A 2020. február–áprilisi időszakban a munkanélküliek átlagos létszáma 174 ezer fő, a munkanélküliségi ráta 3,8 százalék volt. A férfiakat alacsonyabb szintű munkanélküliség jellemezte, mint a nőket, esetükben a mutató értéke lényegében stagnált, miközben a nőknél növekedett. 2020 áprilisában mintegy 73 ezer fő veszítette el állását, közülük 54 ezer fő gazdaságilag inaktív, és 19 ezer fő munkanélkülivé vált.

hozzájárulási adó 100 százalékát, de legfeljebb 200 ezer forintot térítenek meg a munkáltatóknak. Ez azt jelenti, hogy minden álláskereső elhelyezkedését, munkahelyének megőrzését mintegy havi nettó 112 ezer forinttal támogatják. A munkavállalást segíti egy, az Innovációs és Technológiai Minisztérium által indított informatikai alapozó online tanfolyam is. Az ingyenes, nyolchetes képzés során mindenki egyénileg oszthatja be idejét. Az induláskor erre 37 ezren jelentkeztek. „A tanfolyam elvégzése az előfeltétele a 2020 augusztusában induló, úgynevezett struktúraváltó felnőtteképzéseknek” – mondta Schanda Tamás, az ITM parlamenti és stratégiai államtitkára. A résztvevők 1,2 millió forint összegű, szabad felhasználású és kamatmentes Diákhitel Pluszt is igénybe vehetnek. A vali.ifka.hu weboldalon jelenleg is több mint 1100 képzés közül lehet választani, ezek egy része térítésmentes. Szintén

a munkába állást segítő intézkedés a nyelvvizsga hiányában kiadható diplomákkal kapcsolatos intézkedés. Május közepéig mintegy 24 ezer diplomát állítottak ki a felsőoktatási intézmények. Egy álláskereső is sokat tehet azért, hogy minél hamarabb munkához jusson. Apró praktikákat lehet bevetni, a karriertanácsadók pedig egyöntetűen azon a véleményen vannak, hogy válság ide, válság oda, ne keseredjünk el, hanem továbbra is küldözzessük önéletrajzunkat, böngésszük a munkát hirdető portálokat, azaz ne hagyjunk fel az álláskereséssel, mert néhány szektorban bizony nő a kereslet a munkaerő iránt. Már-már közhely, hogy a fővárosban például fellendült a szállítási terület, rengeteg áruszállító cég és korábban ilyen területen csak takarékon működő áruhálózat is bővítette – az online rendelések felfutásával – szállítási kapacitásait a növekvő igények kiszolgálására. Magyarán egyre többen keresnek például sofőröket kisebb szállítási kapacitású furgonokra, amelyek még egy sima, B kategóriás jogosítvánnyal elvezethetők. A karrierportálokat böngészve talán az első jótanács a türelem. Vagyis hogy most senki ne szövögessen nagy terveket, adjon lejjebb az igényeiből, és inkább keressen rövid távú megoldásokat a munka terén. Elvégre rengeteg olyan ágazat van, amely teljesen leállt, így ha valaki most keres munkát, elképzelhető, hogy csak ideiglenes lehetőséget talál. Érdemes más területen is nézelődni, például az élelmiszeriparban vagy az egészségügyben, sőt a honvédségnél is nyíltak új lehetőségek. A büntetés-végrehajtásnál pedig látványos toborzóakció indult: tiszthelyettesi és tiszti pozíciókra hirdetnek pályázatot havi minimum 253–412 ezer forintos kereseti lehetőséggel. A technológiai cégek, amelyek munkavállalóikat home office munkavégzésre küldték, épp most keresnek háttértámogatókat, például jogi szakembereket és asszisztenciát. Az álláskereséssel töltött szabadidő remek lehetőség az önképzésre, például a hiányterületeken. Most különösen fontos jótanács, hogy egy álláskeresésnél soroljuk fel az összes olyan várost, amely eltér lakhelyünktől, ám szívesen vállalnánk akár az ingázást is. Adjunk meg minél több kompetenciát, nézzük meg, milyen készségekre kapnak a cégek HR-esei. Ugyanez igaz a pozíciók megnevezésére is azzal, hogy ne csak korábban betöltött pozícióinkat, de az összes olyan munkakört adjuk meg, amelyre szívesen pályáznánk. Igényességünket tükrözi a Word-vagy PDF-formátumban feltöltött önéletrajz, és annak rendszeres karbantartása is. A keresőalgoritmusok ugyanis a rendszeresen frissített CV-eket részesítik előnyben. A karriertanácsadók szerint ezekkel az apró praktikákkal még inkább láthatóvá válhatunk leendő munkáltatónk számára. Sok portál kínál önéletrajz-készítő alkalmazást, de érdemes kérni hírlevelet is, amely garantálja, hogy naprakészek maradjunk az ajánlatok tengerében. ●

Szöveg: Tasi Tibor

Mérföldkő a rendészet történetében

Megjelent a Rendészettudományi szaklexikon, amelyre már régóta várt a szakma. A rendészet-tudomány szaktekintélyei, 167 kidolgozó, lektor, szaknyelvi fordító, szerkesztő és más közreműködő arra tett kísérletet, hogy az 1909-es Rédey–Laky-féle Rendőri lexikon óta kialakult hiányt pótolja, és teljesen lefedje a rendészet elméletével és gyakorlatával kapcsolatos lexikális ismereteket. Az íráskor talán a készítőik sem gondolták, mennyire aktuális egy-egy szócikk ma, a koronavírus-járvány légkörében.

A Rendészettudományi szaklexikon elkészítése hatalmas vállalkozás, ezt bizonyítja például, hogy megírásában a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának több mint száz oktatója mellett részt vett a rendészeti ágazat mintegy hatvan szakértője, továbbá az elkészült szócikkeket lektoráló huszonnégy, a rendészettudományokban kiemelkedő szaktekintély. „A Szaklexikon mérföldkő a rendészet történetében, és egyszerre ünnepi esemény egyetemünk életében, amely a létrehozása óta eltelt rövid idő alatt – döntően a Rendészettudományi Kar állományából kikerülő alkotói közösség munkája eredményeként – egy ilyen jelentős művet hozott létre” – írja a kötet előszavában Koltay András. Az NKE rektora a lexikon »

jelentőségével kapcsolatban kiemeli, hogy a mű nemcsak „egy újabb kiadvány az egyre növekvő számú rendészeti szakirodalomban, hanem a rendészet történetében – a modern magyar rendészet kialakulásától napjainkig tartó – hiátust tölt be; számtalan szócikk először került lexikonba”. Érdekes megfogalmazás azt mondani egy könyvről, hogy „palackposta” vagy „leltár”. Ezeket a kifejezéseket a Magyar Rendészettudományi Társaság (MRTT) elnöke, Korinek László használja előszavában. „Leltár arról, hogy a 2010-es években mit tudtunk és mit tartottunk a szakmánkról és annak társtudományairól. A munka természetesen a mai állapotokat tükrözi, de közel negyedszázada cipeltük magunkkal a feladatot, amelyet először néhai Katona Géza nyugalmazott rendőr dandártábornok vetett fel még az előző évezredben. Nemcsak felvette, de a legelső tervezeteket is ő körvonalazta. Az elkészült mű tehát egy kései, mondhatnánk posztumusz alkotás mindannyiunk tanítómesterének, Katona Gézának. Ez az alkotás nemcsak leltár, de egy szilárdnak szánt fundamentum is. Alapja és talán földszintje egy olyan impozánsnak szánt épületnek, amelyet a következő generációk újabb és újabb kiadásokkal bővíthetnek, szépsíthetnek” – fogalmaz az MTA rendes tagja. A szaklexikon szerzői a rendészettudományban használt mindennapos fogalmak mellett a legfrissebb tudományos eredményeket és a nemzetközi tapasztalatokat is megjelenítették a szócikkek kidolgozása során. Persze a készítőik tudják, hogy ezek a szócikkek gyorsan elavulhatnak, időszerűtlenné válhatnak a rohamosan változó és globalizálódó világban. Épp ezért „folytatni kell majd a kutatói és kidolgozó tevékenységet, valamint időről időre frissíteni kell

a tartalmát. Ugyanakkor a szakkiadvány hozzájárul a ma még fiatal rendészettudomány megerősödéséhez, ismertebbé válásához” – írja Boda József nyá. nb. vezérőrnagy. A főszerkesztő reméli, hogy a rendészettudomány művelői mellett az erre a területre készülő egyetemi hallgatók, rendőrtisztjelöltek is hasznosan tudják majd alkalmazni a lexikont, amely kétéves munka eredménye.

A Rendészettudományi Karon már régóta tervezték egy ilyen mű elkészítését, de a lehetőség 2016-ra érett meg arra, hogy a kormány által támogatott, Közigazgatás- és Köszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) projekt keretében megkezdődhessen az alkotómunka. Az RTK-n Sallai János rendőr ezredes vezetésével megalakult a Karvasy Ágoston Kutatóműhely, amelynek egyik célja éppen egy hiánypótló szaklexikon megalkotása volt. „Az 1909-es Rédey–Laky-féle Rendőri lexikon után egy jelentős űr keletkezett, amelyet 2008-ban az MRTT és a BM Oktatási Főigazgatóság közös kezdeményezése által elkészített Rendészettudományi szószerzői kézikönyv próbált kitölteni. 2016-ban, a KÖFOP pályázati rendszer egy egyedülálló alkotói környezetet teremtett, amely ideális terep volt a nagyívű tudományos munkához, lehetőséget adva arra, hogy egy kiemelt kutatóműhely keretében a rendészettudomány, a rendészet szempontjából releváns szakterminológiai kifejezéseket, fogalmakat feltérképezhessük, felkutathassuk, és a kiválasztott címszavakat lefedő szócikkeket, rövid, tömör meghatározásokat kidolgozhassuk” – mondta el lapunk érdeklődésére Sallai János tanszékvezető professzor. A mű megszületését támogatta az egyetem akkori rektora, Patyi András, a tudományos rektorhelyettes, Padányi József, valamint Boda József, a korábbi dékánja és Janza Frigyes, az MRTT főtitkára. Létrehoztak egy 15 fős szerkesztőbizottságot, a főszerkesztő Boda József és Virányi Gergely főszerkesztő-helyettes vezetésével. A tényleges felügyeleti-ellenőrzési és segítői tevékenységet pedig egy szűkebb, öt főből álló szerkesztői csoport látta el Beregnyei József vezetésével. Később nagy szerepet kapott a munkában a szakmai lektori bizottság vezetője, Finszter Géza. A 2016 októberében létrejött szerkesztőbizottság megtárgyalta és véglegesítette a vezetőszerkesztő által összeállított, a tényleges munkára vonatkozó ütemtervet, kidolgozták a különböző témacsoportokat. A lexikon kidolgozását alapos előkészítő munka előzte meg, ami magában foglalta a kutató-/munkacsoportok összeállítását, a szaklexikon szerkezetére, összetételére vonatkozó egyeztetéseket. Megszülettek az útmutatók, segédanyagok, és a szaklexikonban szerepeltetni tervezett címszavakat is összeállították alapos, gondos munkával.

A szócikkek kidolgozása, formai ellenőrzése mellett párhuzamosan zajlott a szakmai lektorálás és a címszavak angol nyelvű megnevezésének elkészítése, a kifejtések magyar nyelvi hibáinak kiszűrése. „A kutató-kidolgozó munkában az első nagy kihívás a címszavak összeállítása volt. Ehhez legelőször meg kellett alkotni a rendészettudomány és kapcsolódó részterületei összetevőit, rendszertani felépítését, ami nem mutatkozott könnyű feladatnak. Ez hosszú, vitákkal teli kutatómunka eredménye lett. További kihívásként jelentkezett, hogy milyen módon kezeljük a jogalkotásban született és a szakmabeliek által alkalmazott megnevezéseket. Mennyire legyünk bátrak ennek felvállalásában? A jogalkotásban szereplő szakkifejezések és ezeknek szakmabeliek közötti értelmezése, elfogadottsága viszonyában esetenként inkoherenciák léteznek, amelyek nehezítették a munkánkat” – érzékeltette a munka nagyságát Sallai János. Közben ezzel párhuzamosan, a Karvasy Ágoston Kutatóműhelyben folytak rendészetelméleti és rendészettörténeti kutatások, amelyek eredményeként tankönyvek, tanulmányok születtek. Az ezer nyomtatott példányban megjelent kötet és a ludovika.hu oldalon elérhető online változat értékét jól jelzik a készítésükkor még nem is sejtett aktualitású címszavak.

TISZTELT OLVASÓ!

A Rendészettudományi szaklexikon, amelyet az Olvasó a kezében tart, arra vállalkozik, hogy a múlt, a jelen és a jövő rendvédelmi és rendészeti szerveinek tevékenységével összefüggő fogalmakat összegyűjtse, rendszerezze és közkinccsé tegye. A Szaklexikont a Nemzeti Köszolgáltatati Egyetem Rendészettudományi Karának oktatói és a felkért rendészeti szakemberek a Karvasy Ágoston Rendészetelméleti és Történeti Kutatóműhely keretében készítették el. A Szaklexikon szerkesztésének előkészületei 2016 őszén kezdődtek. A háromszázötven meghaladó számú szócikk elkészítésében több mint száz oktató és közel hatvan rendészeti szakértő vett részt, a lektorálást pedig az adott témában elismert rendészettudományi szaktekintélyek vállalták. A mű hiánypótló, ugyanis hazánkban ez idáig még hasonló kiadvány nem készült, holott már közel két és fél évtizede is fölmerült egy rendészettudományi lexikon megírásának a gondolata. A Szaklexikont ajánlom a rendészettudomány elméleti és gyakorlati művelőinek egyaránt, valamint a Nemzeti Köszolgáltatati Egyetem hallgatói, továbbá a rendészet iránt érdeklődő széles nagyközönség számára is.

PINTÉR SÁNDOR, BELÜGYMINISZTER

A mostani járványhelyzet árnyékában nem kell magyarázni a 343. oldalon szereplő „Közegészségügyi veszély” szócikk aktualitását, amelyet épp emiatt talán érdemes felidézni: „bármely olyan betegség, amely az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Szabályzata szerint járvány lehetőségét rejt magában, valamint más fertőző betegségek vagy ragályos paraziták megbetegedések, ha a tagállamok → állampolgáira vonatkozó védelmi rendelkezések hatálya alá tartoznak. <threat to public health>”. A Rendészettudományi szaklexikon 3220 szócikket tartalmaz, és 692 oldalas. Mindez talán jól példázza, hogy napjainkra a rendészettudomány és annak művelői a magyar tudományos élet aktív résztvevőivé váltak. ●

Szöveg: Tasi Tibor • Fotó: Orfk, kormány.hu

Ezüstérmes innováció az NKE hallgatóitól

A drónos repüléseket támogató mobilos applikáció megtervezéséről, lehetséges megoldásairól szolt a Nemzeti Közszoigálati Egyetem Globemasters csapatának pályaműve, amelyvel az előkelő második helyet szerezték meg a HungaroControl innovációs diákversenyen, a Student Innovation Challenge-en.

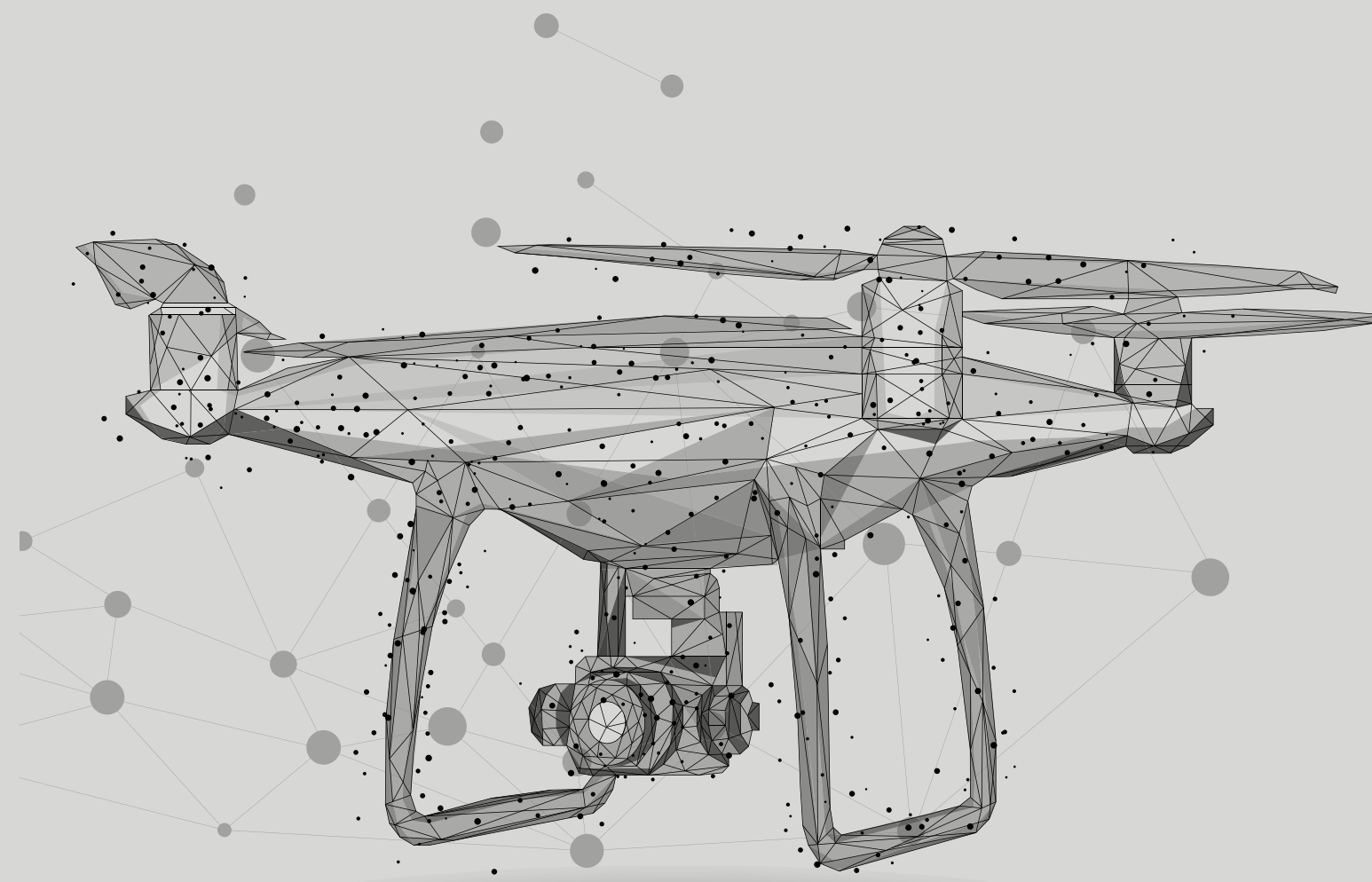
A szervezők olyan munkákat vártak a versenyzőktől, amelyek a termék- és szolgáltatásfejlesztésen keresztül hozzájárulnak az iparág fejlődéséhez. Az ideai megmérettetés egyik témaköre a mesterséges intelligencia légi forgalmi irányításban történő felhasználási lehetőségeit járta körül, emellett a nevezők egy drónos repüléseket támogató mobilalkalmazás lehetséges funkcióit, szolgáltatásait is bemutathatták. „A verseny célja, hogy a részt vevő felsőoktatási intézmények hallgatóit kreatív gondolkodásra és innovatív szemléletű kutatásokra bírja” – mondta el lapunknak Palik Mátýás ezredes, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) katonai repülési dékánhelyettese. Az intézményt képviselő ezüstérmes csapat tagjai Kele Katalin, Pósa Zsófia és Magyar Martin honvédtisztjelöltek, akik a HHK szolnoki campusán tanulnak repülésirányító specializáción. A versenyre a Clear to App című pályaművükkel jelentkeztek, amely a drónos repüléseket támogató mobilos applikáció megtervezéséről, lehetséges megoldásairól szolt. A hallgatók szerint ennek a témának van aktualitása, hiszen ha teljes valójában életre kel az alkalmazás, akkor ez a kollégáik jövőbeni munkáját jelentősen megkönnyíti majd: őszintén remélik, hogy ötleteik átültethetők lesznek a gyakorlatba is.

A versenyzők szabadidejükben már korábban is foglalkoztak drónokkal, azonban mindhármuk számára ez volt az első ilyen tanulmányi megmérettetés. A csapattagok

a hozzájuk legközelebb álló terület részleteibe mélyedtek bele: Katalin a közszolgálati, Zsófia a kereskedelmi, Martin pedig a közfelhasználói szempontokat vizsgálta. Természetesen a hallgatók nem maradtak támogatás nélkül, hiszen Palik Mátýás dékánhelyettes is figyelemmel kísérte a versenyen való szereplésüket. Mivel az NKE három különböző csapattal is nevezett az eseményre, az oktató számos információval, ötlettel motiválta és segítette őket. „Az volt a szándékomból, hogy a jelentkezők a meglévő tudásukat és a kapcsolódó ismereteiket a legegyszerűbb módon ültessék át, és egy újfajta gondolkodással, egy innovatív szemlélettel tegyék hasznosíthatóvá azokat” – fogalmazott a Bonum Publicumnak az ezredes. Szerinte a mai fiatalok nagyon nyitottak az újszerű folyamatokra, nekik is élvezetet jelent a kihívás, az önmegvalósítás, a pozitív értelemben vett „önmutogatás”. Palik Mátýás elmondta, hogy korábban sem volt egyszerű ilyen feladatra „inspirálni” a hallgatókat, és persze ma sem az, de szerinte mindig akadtak kivételes tehetségű diákok. „Ahhoz, hogy egymásra találjunk, nekünk is megfelelő nyitottsággal kell közelednünk hozzájuk, figyelemmel kell kísérnünk őket” – emelte ki az ezredes, aki szerint csak „így jutunk el a csillagokig”.

Gajdos Máté főhadnagy, a HHK Repülésirányító és Repülőhajózó Tanszék oktatója lapunknak elmondta, hogy a fiatalokkal való közös munka során részletesen átbeszélték például azt, hogy a drónok egymástól való elkülönítése technikailag hogyan történhet meg, és milyen eszközökkel lehet elérni azt, hogy egy légi jármű szabad úton mozoghatson. A felkészülés során szó volt arról is, hogyan szavatolhatnak biztonságot egy útvonalon most és a júniusi jogszabályváltozásokat követően. „Kitértünk arra is, hogy egy drónpilóta (legyen az állami vagy polgári) milyen szolgáltatásokat, applikációkat fogadna szívesen, hol lehetnek rések a piacon” – részletezte a főhadnagy.

A feladatok kidolgozására egy hónap állt a résztvevők rendelkezésére, a hallgatók éjjel-nappal ezen dolgoztak, ami meg is hozta munkájuk gyümölcsét. Kele Katalin elmondta, hogy felhasználói oldalról közelítették meg a feladatot, mivel úgy gondolták, az applikáció sikeressége nagyban függ attól, hogy milyen élményt nyújt a drónpilóta számára. Repülés közben »

CLEAR TO APP

Oszd meg!

Jó helyen jártál, amit másoknak is megmutatnál?

Oszd meg képeidet, élményeidet az alkalmazásban vagy közösségi oldalaidon.

Eredmények

Gyűjts trófeákat a legjobb repüléseid után, amiket másnak is megmutathatsz!

Lépj előre a ranglétrán, versenyezz barátaiddal!

Légy percre kész

Azonnali információ repülés közben, láss mindent egy helyen.

Figyelj a környezetedre, és repülj biztonságban!

Aktiválás egy gombnyomással

Már lefoglaltad, hogy mikor és hol szeretnél repülni?

Ha már minden készen áll, egy gombnyomás és fel is szállhatsz.

Spontán repülés?

Szép az idő és szabad a hétvége?

Megmutatjuk, hol tudsz a legközelebb repülni.

Repüljetek együtt

Építsetek közösséget!

Oszd meg, hol fogsz repülni, és szervezz dróntalálkozót!

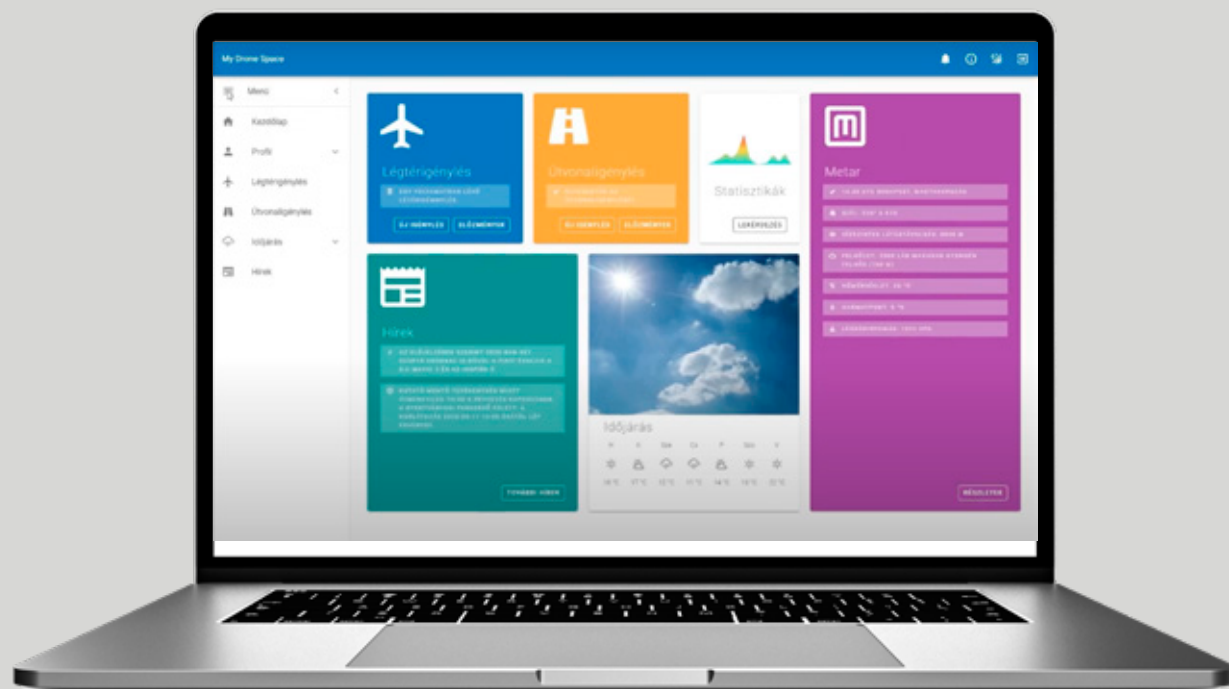
a legfontosabb a biztonság, így számos funkcióval igyekeztek hozzájárulni a bonyodalommentes reptetéshez. Példaként említették a veszélyes időjárású tényezőket jelző értesítéseket vagy a tiltott zónák közelségéről szóló rendszerüzeneteket. „A biztonság témakörben gondolnunk kellett a felhasználó személyes adatainak védelmére a légtérigénylés díjának befizetésekor vagy akár az üzenetváltások kapcsán, de az időtényezőt is figyelembe kellett vennünk” – hangsúlyozta Pósa Zsófia, aki egy olyan felhasználóbarát felületet képzelte el, amelyen rövid idő alatt hozzá lehet jutni a repüléshez szükséges információkhoz, és az eseti légtér igénylése is percekben belül lebonyolítható. „Mindezek mellett az élmény színesítésére olyan lehetőségeket építettek be a sokrétű applikációba, amelyekkel a felhasználók megoszthatják egymással tapasztalataikat, benyomásaikat a repülésekkel kapcsolatban, és összekapcsolhatják az alkalmazásbeli profiljukat más közösségi profiljaikkal” – tudtuk meg Magyar Martintól. A háromfős csapatnak több ötlete is volt arra, hogyan könnyíthetnék meg a közszolgálatban és a vállalatok körében a drónok használatát, így kiemelten kezelték a kutató-mentő tevékenységet végző, valamint a drónposta célú légi járművek működtetését.

Gajdos Máté büszke az ezüstérmes csapat tagjaira, hiszen a fiatalok önkéntes módon, hatalmas munkát fektettek bele egy igazán hasznos projekt elkészítésébe, s nem utolsósorban a szakmájukon, a jövőn gondolkodtak. A főhadnagy szerint

a mai hallgatók nemcsak innovatívak és produktívak, de azonnal munkába állítják tudásukat, ahogyan ezt a mostani eredmény is bizonyítja. Ezért is tartja előremutónak az egyetem Kreatív Tanulás Programját, amely az NKE hallgatóit célozza meg alternatív tanulási módszerekkel. „Ezekre nagy szükség van, mert a mai ifjúságot egy klasszikus, frontális oktatási módszerrel már nem biztos, hogy hatékonyan lehet ismeretbővítésre sarkallni” – hangsúlyozta a főhadnagy, aki szerint az újszerű gondolkodás és módszerek teljesen új élményt nyújtanak a diákok és a tanár számára is.

A járványügyi helyzet miatt a verseny online formában ért véget, így a pályamunkákat a többiekhez hasonlóan a Globemasters is egy videóban prezentálta. Palik Mátyás dékánhelyettes elmondta, hogy ez a szervezők és a versenyzők számára sem volt egyszerű, ugyanis a honvédtisztjelöltek a felkészülés időszakában éppen a Közös Akarat gyakorlatban, a határon teljesítettek szolgálatot, így az elért eredményük még inkább elismerésre méltó. A honvédtisztjelöltek tehát okkal lehetnek büszkéek. A második helyezés azonban nem meglepetést jelent számukra, hanem további munkára ösztönöz. Ahogy ők fogalmaztak: „A következő alkalommal is megragadjuk a lehetőséget, de akkor már reméljük, hogy a dobogó legfelső fokára állhatunk!” ●

Szöveg: Homonnay-Bukovenszki Orsolya

70

éves a Schuman-terv

Hét évtizeddel ezelőtt, 1950. május 9-én jelentette be Robert Schuman azt a tervet, amely az Európai Unió későbbi létrejöttének első állomása volt. Összeállításunkban felkért előadók hozzászólásaiból szemezgetünk, így tisztelegve a volt francia külügyminiszter kezdeményezése előtt.

A kerek évforduló alkalmából a Habsburg Ottó Alapítvány és a Nemzeti Közszerzői Egyetem Stratégiai Tanulmányok Intézete egy nemzetközi konferencián szerette volna megvizsgálni, hogy az európai integrációs folyamat kezdetén megfogalmazott terv, illetve az azt támogató, többségében kereszténydemokrata politikusok öröksége mennyiben hordoz máig releváns üzeneteket. Bár a rendezvényt a járványügyi helyzet miatt nem lehetett megtartani, a felkért előadók többsége vállalta, hogy a témával kapcsolatos gondolatait egy rövid írásban összefoglalja. Martonyi János volt külügyminiszter az elmúlt hetven év integrációs tapasztalatait összegezve arra hívja fel a figyelmet, hogy a szuverenisták és a föderalisták közötti folyamatosan meglévő ellentétek, az integráció különböző dimenziói közti egyensúly hiánya, valamint a tagállamok közötti ellentétek és a megosztottság kérdése nemcsak a múlt ódája, hanem a jövő zenéje is. Szerinte ezek a kérdések évtizedek óta megvannak az európai integráció történetében. A professzor úgy véli, hogy a legnagyobb kérdés most is az: „A jelenlegi rendkívüli helyzet, a járvány által kiváltott lélektani, gazdasági és társadalmi sokk hogyan fog hatni általában a világ változásainak folyamataira, [...] mennyiben változtatja meg e változások irányát?” A választ pedig az európai identitás két legfontosabb tartalmi eleme, a civilizációs és kulturális alapok fogják meghatározni, amelyek új lendületet adhatnak az integrációnak.

A HALADÁSHOZ VÁLSÁGOK KELLETTEK

Joachim Bitterlich, Helmut Kohl kancellár korábbi kül- és biztonságpolitikai tanácsadója az Európai Unióról mint alkotásról beszél, amely napjainkban sincs még befejezve. Szerinte csak akkor sikerült előrelépni, amikor azt a tagállamok – kompromisszumok révén – lehetővé tették: a haladáshoz és javuláshoz pedig válságok kellettek. A volt párizsi német nagykövetség sávját és Európa történelmi tapasztalatait felhasználva arra a következtetésre jut, hogy manapság ugyanolyan forradalmi kreativitásra van szükség Európa problémáinak megoldásában, miként Schuman idejében is. A minden áron való „közösségiesítés” nem vezet sehova, újra kellene definiálni a valóban közös ügyeket, és egyre inkább szükség van egyfajta forradalmi gondolkodásra.

Ludger Kühnhardt professzor, a bonni ZEI (Zentrum für Europäische Integrationsforschung) vezetője a Schuman-évforduló kapcsán nagyon mélyre tekintett, és azt vizsgálta, hogy az európai intézményrendszer fejlődésében a jog és a politika viszonya hogyan alakult, és ez a kölcsönhatás miképpen jelenik meg napjaink válságosnak nevezett időszakában. Bevezetőjében hangsúlyozza: „A Schuman-terv megszületése óta nem történt változás Európában.” Úgy véli, hogy érdemes megvizsgálni az uniót jellemző politikai sokféleség gyökereit, a sokféleség és az egység kölcsönhatásainak mélyebb összefüggéseit. Kühnhardt rávilágít: a válságok segítik

a fejlődést, és indikálják a reformfolyamatokat. De az is igaz, hogy az Európai Uniónak – köszönhetően a változatos belső folyamatoknak, sémáknak és különböző értelmezéseknek – soha nem volt olyan „tervrajza”, amelyből végigkövethető lenne az EU eddig megtett „útvonala” és céljai. Ami viszont hetven év távlatából is biztosan elmondható: a politikai folyamatok és a jogi szabályok még mindig nincsenek teljesen összehangolva, az unió szervei és a tagországok között sokszor ellentmondásos politikai elvárások rendszere áll fenn és a döntési folyamatok gyakran összeütközésbe kerülnek a hatásköri rendelkezésekkel. „Nem egységes továbbá a jogalkotási és hatalmi monopólium rendszere sem, és mindez az (európai) identitást taglaló kérdésekben csúcsosodik ki” – tette hozzá Ludger Kühnhardt.

ELŐRE A MÚLTBA... VAGY A JÖVŐBE

Georges-Henri Soutou francia történész az európai integráció történetét összefoglaló munkájában kiemelte, hogy Schuman politikai szerepe több volt annál, mint hogy kitalálta, hogyan tudja Franciaország biztosítani Németország ellenőrzését. A Sorbonne Egyetem professzora szerint Schuman hitt Európában, az „európai lelki és kulturális közösségben”, az államokat nem akadálynak, hanem lehetőségnek tekintette, olyan alkotóelemeknek, amelyekből egy szupranacionális szint erőt meríthet.

Varga Judit igazságügyi miniszter az évforduló kapcsán felhívta a figyelmet a „tagállamok egyenlőségén alapuló európai együttműködés” fontosságára, amely véleménye szerint az európai integráció sikertörténetének kulcsa. Az elmúlt évek sorozatos válságai nyomán itt az idő újra feltenni a kérdést, hogy merrefelé tart az Európai Unió? Az EU jövőjéről szóló, májusra tervezett eszmecsere a koronavírus miatt elmaradt, viszont a járvány felerősített számos olyan problémát, amely eddig csak a felszín mögött húzódott meg. „Beszélhetünk-e vajon olyan valós uniós alapértékekről, amelyek stabil alapot biztosítanak az európai együttműködéshez?” – teszi fel a kérdést Varga Judit, kifejezve abbéli reményét, hogy az Európai Unió idővel képes lesz megfelelően szintetizálni a tagállami érdekeket. Az igazságügyi miniszter azt is hozzátette, hogy „az európai integráció mindig is a nemzeti érdekekre épülő politikai projekt volt”, és véleménye szerint az unió jövőjét is ezek mentén kellene szervezni, a sikert pedig az uniós polgárok elégedettségével lehet majd igazán mérni.

NAPJAINK KIHÍVÁSAIHOZ

Ulrich Schlie tanulmányában a mai, brexit utáni helyzetre is utalva elemzi Nagy-Britannia és az Amerikai Egyesült Államok szerepét az európai folyamatokban, hangsúlyozva, hogy egyetlen korábbi döntés sem megmásíthatatlan, ugyanakkor az európai integráció a jövőben csak akkor fog működni, ha

Robert Schuman aláírja a párizsi szerződést

az egyes tagállamok a saját érdekeiket mindig érvényesíteni látják. A német történész Schuman tervét látónoki erejű dokumentumnak és az európai integráció mestertervének tekinti, de arra is kitér, hogy miért nem szabad teljesen hinni a történelemkönyveknek: az európai integráció fejlődése nem volt olyan következetes és logikus, mint azt ma sokan tartják. Az Európai Unió története ugyanis „soha nem volt sima ügy, magától értendő dolog, mindig is politikai célokat tartott inkább szem előtt, a gazdasági és szociális szempontok pedig sokszor eltörpültek ezek mögött. Pedig az értékeket időről időre újra kell fogalmazni, Európát folyamatosan meg kell újítani, amihez ösztönző erő lehet az alapító atyák előrelátása, politikai bátorsága és meggyőző ereje” – tette hozzá Ulrich Schlie.

Eric Bussière francia professzor, a Sorbonne Egyetem Identitás, európai civilizáció és nemzetközi kapcsolatok nevű akadémiai kutatócsoportjának igazgatója a Schuman-terv előzményeit vázolja fel, majd a terv módszertanára hívja fel a figyelmet. Schuman gondolatának aktualitását abban látja, hogy a koronavírust követő gazdasági újraindítás csak akkor lesz hatékony, ha összehangolt módon történik, nem pedig nemzeti megoldások kavalkádjában, így az 1950-es években felvázolt úton kell továbbhaladnia majd

az uniónak. Véleménye szerint a koronavírus-járványt követően nagyszabású befektetésekre lesz szükség a hatékonyság és – nem utolsósorban – a politikai hitelesség érdekében. A közösségi módszernek kell ismételtet teret adni – tanácsolja Bussière –, ugyanis a tagországoknak egyesíteniük kell majd eszközeiket és politikáikat, a költségeket pedig közösen kell állni a nemzeti kormányok vonakodása ellenére is.

A francia és német szerzők a történelmi perspektívákat is felvázolva alapos áttekintést adnak az Európai Unió állapotáról, amit méltóképpen egészít ki a hazai szerzők álláspontja. „Schuman gondolatai hosszú időn át érvényesek maradtak az európai építkezés során” – teszi hozzá Georges-Henri Soutou, aki szerint egy olyan Európa kezdett körvonalazódni, amely „egyetemes értékeken, a demokrácián és az emberi jogokon nyugodott, ugyanakkor nyilvánvalóvá tette egyedülállóságát földrajzi, történelmi és civilizációs térként”. De valami az 1990-es években elkezdett megváltozni, a 2008-as válság óta pedig nyilvánvaló, hogy az Európai Unió is igyekszik a globalizáció követelményeihez igazodni, elhanyagolva ezzel a gazdasági és kulturális különlegességek védelmét. ●

vélemény

KÍSÉRLET EGY UNIÓS EGÉSZSÉGÜGYI POLITIKÁRA?

Az Európai Bizottság áprilisban jóformán visszhang nélkül publikálta a koronavírus-járvány leküzdése érdekében hozott korlátozó intézkedések felszámolására vonatkozó ütemtervét. Az első pillantásra szerénynek és merőben technikainak tűnő dokumentum azonban komoly kísérletet fogalmaz meg az uniós egészségügyi politika alapjainak lefektetésére. Kérdés, hogy a tagállamok érkezettnek látják-e az időt erre.

A legnehezebb időszakokban bevezetett kijárási korlátozások utáni újjáépítés során, akárcsak a járvány idején bármikor, úgy tűnt, a nemzeti megoldásoké az elsőbbség. Óhajok szintjén ugyan megfogalmazódik a vágy egy európai megoldás szükségességére, valójában azonban a reálpolitikában a tagállami kormányok a legaktívabbak. Az északi országok léptek először – közülük Svédország amúgy is a maga útját járta a járvány kezelésében –, május második felétől azonban már több európai ország is a normális életbe való visszatérését tervezte.

Az Európai Bizottság is nyilvánosságra hozta európai ütemtervét, amelynek célja, hogy összehangolja a koronavírus-járvány megfékezésére tett tagállami intézkedések fokozatos megszüntetését. Mielőtt azonban az Európai Bizottság jóhiszeműségében kételkedő olvasó méltatlankodva felkiáltana, meg kell jegyezni, hogy ebben az esetben nem a Bizottság túlbuzgóságáról van szó: az Európai Tanács március 26-i ülésén az európai uniós tagállamok állam- és

kormányfői kifejezetten felkérték a Bizottságot egy ilyen jellegű dokumentum elkészítésére.

A felkérés alapján született anyag nehéz feladatot próbál teljesíteni. A közös európai ütemterv megnevezés a Bizottság által diktált egységes cselekvést is magában foglalhatna, így nem véletlen, hogy az első kommentárok a tagállami szuverenitás sérelmét látták már önmagában a dokumentum megszületésében is, ezért el is kellett halasztani annak bemutatását. A nemzeti érzékenységekre külön is ügyelve, az ütemterv szerzői már a bevezetőben is hangsúlyozzák, hogy mindössze olyan segédanyagról van szó, amely keretet és segítséget nyújt ahhoz, hogy a tagállamok megalapozottan hozzák meg döntéseiket a korlátozó intézkedések felszámolásáról. Az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy a tagállamoknak három alapelv mentén kell eljárniuk, amikor a korlátozó intézkedések feloldását fontolgatják. Először is, a folyamatnak tudományos alapokon kell nyugodnia, és a lakosság egészére kell összpontosítania. Másodszor, a tagállam nem cselekedhet önállóan, csak saját érdekei mentén, hanem csakis a többi tagállammal összhangban hozhatja meg döntéseit. A különböző országok döntéshozatalainak koordinációját a Bizottság végezné el. Harmadik alapelveként pedig megerősíti, hogy a tagállamok egymás iránti tiszteletének és a szolidaritásnak az együttműködés alapvető fontosságú elemének kell lennie.

A dokumentum nyolc ajánlást fogalmaz meg a tagállamok számára, amelyeket a Bizottság szerint a döntéshozóknak szem előtt kell tartaniuk a korlátozások feloldása során. Ezek egyike sem szolgál még a laikusok számára sem újdonsággal: közös jellemzőjük, hogy a fokozatosságot helyezik előtérbe, és a veszélyeztetettebb csoportok, illetve területek magasabb szintű és hosszabb időtartamú védettségét javasolja biztosítani. Ugyanakkor megfogalmaz egy sor kísérő intézkedést is, amelyek politikai szempontból már érdekesebbé teszik az anyagot. Ezek a javaslatok az adatok gyűjtésétől és az érintkezések nyomon követésétől a tesztelési kapacitás

bővítéséig ölelik fel azokat a lépéseket, amelyek biztonságosabbá tehetik a korlátozások feloldását követő időszakot.

Ennek keretében a Bizottság megfogalmaz egy sor, az egészségügyi politikák, illetve az egészségügyi kutatások és védekezés uniós szinten összehangolt erőfeszítéseire vonatkozó politikai javaslatot. Így a Bizottság már április 8-án ajánlást fogadott el a járvány leküzdése érdekében egy uniós eszköztárról, amely a mobil eszközökkel rögzíthető adatok használatára szolgálna, a jövőben pedig az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központtal konzultálva iránymutatásokat terjeszt elő a tesztekre és a tesztelésre vonatkozóan. A Bizottság még március 19-én létrehozta az orvostechnikai felszerelések logisztikai koordinációs központját, amely arra hivatott, hogy a tagállamokat segítse a járvány első időszakában tapasztalt készlet- és eszközhiány leküzdésében. Támogatják a piaci szereplőket az alapeszközök gyártásának növelésében, valamint a közös közbeszerzési kiírásokat ezekre az eszközökre. Talán a legnagyobb gyakorlati jelentősége a Bizottság azon törekvésének van, hogy ösztönözze a különböző kutatóközpontokat, hogy egyesítve erejüket, egy uniós együttműködés keretében próbálják megtalálni a koronavírus ellenszerét.

Az első pillantásra szerénynek tűnő célkitűzések ugyanakkor óriási ambícióval fogalmazódtak meg. Koordináló tevékenységére támaszkodva a Bizottság nem kevesebbet, mint egy uniós egészségügyi együttműködési rendszer alapjait próbálja megvetni, annak piaci szereplőit, informatikai és prevenciós dimenzióit is célba véve. A Bizottság következtetése egyértelmű: az egész Európát sújtó járvány már most is és a jövőben is csak akkor kezelhető, ha a tagállamok felhagynak az elszigetelt stratégiákkal, és az uniós összefogást választják. Ennek elősegítője, koordinátora és legfőbb nyertese az Európai Bizottság lenne.

Miközben az európai adatstratégia főként a technológiákra összpontosít, jelentős hatással lesz a mezőgazdaságra, az energiaszektorra, az egészségügyre, a pénzügyi szolgáltatásokra és a közlekedésre is. A Bizottság „adatterekkel” kapcsolatos elképzelése olyan nagy adatkészletekre utal, amelyek ágazatonként megoszthatók.

Jelentős fejlődés mutatkozna meg az egészségügyi szektorban a stratégia sikeres implementációját követően, hiszen a tagállami közegészségügyi hatóságok utasíthatóvá válhatnak arra, hogy megosszák a betegek adatait az európai „egészségügyi adatterekben”. Az összegyűjtött adatokat a kutatók számára hozzáférhetővé tennék annak érdekében, hogy azok felhasználásával új gyógy-
módokat és eszközöket dolgozzanak ki, miközben az új módszerek betegekre gyakorolt hatásait az egész kontinens területén figyelemmel kísérhetik.

2020. május 27-én mutatta be a Bizottság a gazdasági újjáépítési csomagját, amellyel segítséget kíván nyújtani a tagállamoknak a koronavírus-járvány miatti károk enyhítésében és az utána való talpra állásban. Ennek keretén belül 9,4 milliárd eurót szánnak

az új európai uniós egészségügyi programra. Az uniós testület fő célkitűzése, hogy támogatást nyújtson a nemzeti egészségügyi rendszerek megerősítéséhez, fejlesztéséhez. Felszerelések biztosítása, kutatások finanszírozása és a digitális átállásban való segítségnyújtás jelenti a program főbb pontjait. Mivel az egészségügyi szakpolitika nemzeti hatáskörbe tartozik, nagy horderejűnek tekinthető az Európai Unió mostani javaslata. A Bizottság törekvései mellett a kérdés továbbra is fennáll, miszerint a tagállamok érkezettnek látják-e az időt az uniós egészségügyi politika alapjainak megteremtésére. ●

Szerző: Navracics Tibor volt uniós biztos, az NKE Európa Stratégia Kutatóintézet vezetője • Fotó: EU/Georges Boulougouris

Személyes kapcsolatból egyetemi együttműködés

Oroszországban, különösen a moszkvai Plekhanov Russian University of Economicsen (PRUE) a hallgatók és az oktatók számára is egyre ismerősebben cseng a Nemzeti Közszolgálati Egyetem neve. Pásztor Szabolcs, az NKE egyetemi docense évek óta oktat a moszkvai intézményben, és az ott szervezett nemzetközi konferenciák állandó meghívott résztvevője és külső szakértője is.

Az orosz egyetemet még a cári időkben, egészen pontosan 1907-ben alapították Moszkvában. Ma már kevesen tudják, hogy ez az intézmény volt az első, pénzügyek oktatására szakosodott főiskola az Orosz Birodalomban. Később, a szovjet időkben vált igazán nagy egyetemmé, és mára már a tíz legjobb moszkvai felsőoktatási intézmény között tartják számon. A PRUE-nek 22 campusa van Oroszország mellett olyan országokban is, mint például Mongólia, Üzbegisztán vagy éppen Örményország. Az egyetem összesen több mint 50 ezer hallgatóval és nagyjából 2500 oktatóval rendelkezik, a moszkvai campusnak mintegy 20 ezer hallgatója és 1200 oktatója van. Az intézmény minden karán van már angol nyelvű alap- és mesterképzés, és a külföldi hallgatók kimondottan kedvelik a több mint 10 milliós orosz főváros és a PRUE által kínált lehetőségeket.

A kapcsolatépítésben fontos szerepet játszó Pásztor Szabolcs először 2014-ben látogatott el a moszkvai intézménybe. Az NKE egyetemi docense a PRUE Nemzetközi Kereskedelem Karán, majd a Pénzügyi Karon épített ki személyes kapcsolatokat. A leginkább pénzügyi, nemzetközi pénzügyi, makroökonómiai és mikroökonómiai témákat érintő előadások megtartása mellett egyetemünk oktatójának mindig is kiemelt célja volt az együttműködés színesítése és elmélyítése. Ennek eredményeként 2017-ben,

a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által szervezett International Teaching Weeken két PRUE-s oktató is részt vett.

2019 őszén a Pénzügyi Kar dékánja, Olga Shemetkova és a nemzetközi kapcsolatok divízió vezetője, Inga Koryagina tett látogatást Magyarországon, ahol tárgyaltak az NKE képviselőivel. Mindkét fél elkötelezettnek bizonyult a kapcsolatok elmélyítésében, ezért első körben az Erasmus+ nemzetközi kreditmobilitás (ICM) programban keresik a további együttműködés lehetőségeit. Ez a kezdeményezés üde színfoltja az NKE nemzetközi kapcsolatainak, és növekvő intenzitással kívánja kiszolgálni a hallgatók posztszovjet térség iránti lelkesedését és a szélesebb értelemben vett keleti piacok iránti érdeklődését. Az oktatói mobilitások segítségével az előadásokon első kézből nyújtható át személyes tapasztalat, és a későbbiekben az intézmények közötti együttműködés sikerességének eredményeként megvalósulhatnak az első hallgatói mobilitások is. Ez a személyes kapcsolatokban gyökerező és az egyetemek között továbbfejlődő kapcsolat jó példát és lehetőséget teremt arra is, hogy egyéb (keleti) viszonylatokban is bővüljön az NKE kapcsolatrendszere. ●

Szöveg: Szőőr Ádám

ZÖLD
HŐSÖK

Sokan, ha meghallják a „hős” kifejezést, azonnal maszkos, jelmezbe bújt figurákra gondolnak, holott hősök nemcsak a fantázia világában léteznek, hanem a valóságban is sokszor találkozhatunk velük. De kik is azok a „zöld hősök”, akik sokat tettek és tesznek a mai napig értünk és a bolygóért, ahol élünk?

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Víz tudományi Karának (VTK) mindig is fontos feladata volt a környezettudatosság és a klímaváltozás hatásaira való figyelemfelhívás, ezért több konferenciát és előadást is tartottak már a témában Baján. Nemrégiben a VTK a Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvánnyal közösen Klímavédelmi Pontot nyitott a campuson, ahol az érdeklődők tájékozódhatnak az alapítvány céljairól, a meghirdetett pályázatokról és ösztöndíjprogramokról, miközben egy olyan közösségi térben lazíthatnak, szocializálódhatnak, amely a környezetvédelemre hívja fel a figyelmüket. A legutóbbi szakkollégiumi szakestélyen az úgynevezett „zöld hősookról” hallhattak a jelenlévők. De kik is ők, és miért olyan fontos beszélni róluk?

A zöld hősök a környezet-, természet- és állatvédelmi mozgalmak aktivistái. A jelenlegi pandémiás helyzet nagy visszhangot adott a klímaváltozásnak, a cselekvésre azonban egész évben szükség van, egy pillanatra sem lenne szabad elfelejtenünk az éghajlatváltozás problémáiról. A járvány súlyos fenyegetést jelent az emberi életre, környezeti szempontból viszont vannak közvetett pozitív hatásai, elsősorban az emberi aktivitás csökkenése miatt, amelynek világszerte látható nyomai vannak. Sok hírt hallottunk arról, hogy például tisztább lett a levegő, a Himalája csúcsai újra láthatók Indiában, az állatvilág elkezdte birtokba venni a területeket, delfinek jelentek meg a velencei kikötőkben, valamint a halak visszaköltöztek a lagúnákba.

A környezet- és állatvédők az egész világon jelen vannak, a bolygó és az itt élők megmentése iránti törekvéseik már egészen korán megjelentek. Az egyházi személyek közül a történelem során már nagyon sokan felszólaltak a környezetük védelme mellett. Közéjük tartozik például Assisi Szent Ferenc (az állatok védőszentje), Ferenc pápa – aki nem mellesleg pont Assisi Szent Ferenc tettei és állatszeretete iránti tiszteletből választotta nevét – vagy éppen a XIV. dalai láma, aki maga is az egyetemes felelősségvállalás és az együttérzés üzenetét közvetíti. Albert Schweitzer Nobel-békedíjas lelkes is azt vallotta, hogy minden egyes élőlénynek az élni akarását ugyanolyan tisztelettel kell fogadni, mint a sajátunkat.

De nem csak a meghatározó egyházi személyek példáiról eshet szó, ha zöld hősookról beszélünk. Rachel Louise Carson amerikai tengerbiológusnak köszönhető a DDT (diklór-difenil-triklóretán) rovarmérgeg környezetkárosító hatására való figyelemfelhívás és annak későbbi betiltása, amelyben Magyarország az elsők között járt el az 1960-as években. A „zöld hősök” közé sorolható továbbá a ma is élő Vandana Shiva fizikus, ökológus, aki a régi, akkoriban leginkább nők által végzett vetési hagyományok híve. Ennek lényege a hagyományos gazdálkodás felélesztése, a fokozott vízhasználat, a túlvegyeszerített és gépiesített gazdaság visszaszorítása, amely szerinte klímaváltozáshoz és a Föld kizsákmányolásához vezet. És

ha már a bolygónk védelméről beszélünk, Denis Hayes neve sem maradhat ki a sorból, ugyanis az ő kezdeményezésére szervezték meg az első Föld napját 1970-ben. Az azóta is minden évben megrendezett eseményhez Magyarország 1990-ben csatlakozott. A világon minden évben nem kevesebb, mint 175 ország vesz részt a környezetvédelmi rendezvényeken, amelyekkel a Föld természeti környezetének megővésére hívják fel a figyelmet. Az esemény ötlete 1969-ben a San Franciscó-i UNESCO-gyűlésen merült fel, majd először 1970 áprilisában tartották meg, vagyis idén ünnepelte 50. évfordulóját a program.

A zöld hősookra emlékezve fontos beszélünk Wangari Maathai kenyai környezetvédőről is, aki zöldövezeti mozgalmáért később Nobel-békedíjat kapott, valamint Chico Mendes, Gaura Devi és Bruno Manser erdőirtás elleni küzdelméről, vagy Julia „Butterfly” Hillről, aki két évig egy fa tetején élt, így tiltakozva a mamutfenyők kivágása ellen.

Az aktív tettek és mozgalmak megalkotói mellett elméleti síkon is jelentek meg új irányzatok. A mélyökológia (deep ecology) ökofilozófiai irányzat képviselője – és terminus megalkotója – Arne Naess. A norvég filozófus szerint az ökológiai egyensúly filozófiája abban rejlik, hogy az élővilágban fellelhető valamennyi életforma egyaránt jogosult a fennmaradásra, függetlenül az emberek számára vélt hasznosságuktól. A mélyökológiai szemlélettel rendelkező aktivisták és civil szervezetek célkitűzése nem más, mint hogy egy mindenki által elfogadható elméleti keret létrehozásával megalapozzák, egybefogják és cselekvésre bírják az egymástól eltérő világnézetek képviselőit.

Akiknek jogai és szavai közvetítésre szorulnak, azok az állatok, hiszen ők nem tudnak magukért kiállni. Az állatok „szószólói” közül a legismertebbek Gerald Durrell zoológus, Jacques-Yves Cousteau, más néven Cousteau kapitány, a közismert tengerkutató, valamint a nemrég 94. életévét betöltött természettudós és mindenki kedvenc ismeretterjesztő filmjeinek műsorvezetője, David Attenborough. Könyveiknek, dokumentumfilmjeiknek és állatokról szóló történeteiknek köszönhetően kicsik és nagyok egyaránt megszerették az állatvilág tagjait. Azonban az ismeretterjesztés mellett megannyi alapítvány is kötődik a nevékhöz, amelyek a világ számos helyén segítettek a veszélyeztetett fajok megővésében. Dian Fossey és Biruté Galdikas főemlős-kutatók is sokat tettek az állatokért, elsősorban a majmok védelméért, mégis az ezen a területen tevékenykedők közül talán Jane Goodall a legismertebb, aki tavaly a Sziget Fesztiválon is felszólalt. 85 éves léte évi 300 napot tölt utazással, és világszerte tart előadásokat különböző konferenciákon a természet- és állatvédelem érdekében. Az állatjogi aktivisták közül említésre méltó Richard D. Ryder, Tom Regan és Henry Spira, az állatkísérletek ellenzői és állatjogi aktivisták, valamint Peter Singer ausztrál erkölcsfilozófus, aki

*Tisztelt delegáltak, a világ vezetői!
Én a színészetből élek. De maguk
nem. Most magukon a sor, hogy
válaszoljanak létezésünk legnagyobb
kihívására ezen a bolygón.*

Leonardo DiCaprio, 2014 ENSZ Klímacsúcs

több művében is az állatok jogai és a velük való etikus bánásmód mellett és esetleges szenvedéseik csökkentése érdekében érvel. Sokan nem egyénileg, hanem csoportokhoz csatlakozva próbálják védeni a környezetet. Az olyan társaságok, mint az 1980-ban Ingrid Newkirk és Alex Pacheco által alapított amerikai állatvédő szervezet, a PETA (People for the Ethical Treatment of Animals), az 1971 óta működő, független természet- és környezetvédelmi szervezet, a Greenpeace, vagy az 1961-ben alapított, a világ legnagyobb természetvédelmi civil szervezete, a WWF munkásságának fontosságáról, illetve ezen szervezetek tagjainak tevékenységéről már valószínűleg mindenki hallott. Az aktivisták nemegyszer az életüket kockáztatva, orvvadászok és környezetszennyezők ellen léptek fel, néha akár a legszélsőségesebb módon is. Fontos megjegyezni, hogy a környezet- és az állatvédelem szorosan összefügg, valójában nem választható külön egymástól, a veszélyeztetett fajok védelméhez az állatok élőhelyét is meg kell óvni, hiszen a megfelelő és biztonságos otthon elengedhetetlen az állatok életben maradásához. Ezt a WWF alapítói is felismerték, így az eredeti World Wildlife Fund (Vadvédelmi Világalap) elnevezésből hamar átváltottak a World Wide Fund for Nature-re (Természetvédelmi Világalap), azonban a világszerte ismert szervezetük rövidítése megmaradt.

Az állatok élőhelyének és a környezeti kincsek megővésének fáradhatatlan hőse volt John Muir skót–amerikai származású természettudós, akinek a Kaliforniában található, közel 3200 km² területű Yosemite Nemzeti Park védetté nyilvánítása köszönhető. A Kaliforniában élő hétezer növényfajnak mintegy 20 százaléka található meg a parkban, ahol több száz mamutfenyő biztosít megfelelő környezetet és biztonságos otthont a területen élő 300–500

példányú feketemedve-populációnak. Habár a mai napig sokan veszélyesnek és kártékonynak tartják a nagyragadozókat, Aldo Leopold amerikai ökológus ökocentrikus és holisztikus Föld-etikája nagy hatással volt a környezeti mozgalmakra azáltal, hogy felhívta a figyelmet a nagyragadozók természeti egyensúlyban betöltött fontos szerepére. Ehhez a körforgáshoz kapcsolódik a Gaia-elmélet is, amelyet James Lovelock fogalmazott meg, és Lynn Margulis dolgozott ki az 1970-es években. A hipotézis szerint a Föld összes élő és élettelen része szorosan összefügg, homeosztatikus rendszert alkot, vagyis tág határok között képes fenntartani létezésének feltételeit. A kutatók azt kívánták tisztázni, hogy a bioszféra, azon belül az élővilág hogyan befolyásolja az éghajlatot, az óceánok sókoncentrációját, a légkör oxigéntartalmát és egyéb, a Föld lakhatóságát befolyásoló környezeti változókat.

Az állatjogi és természetvédelmi aktivisták mellett olyan politikusok és hírességek is többször felszólalnak a klímaváltozás okozta jelenségek és az állatkísérletek ellen, mint Al Gore, volt amerikai alelnök, Arnold Schwarzenegger, Kalifornia volt kormányzója, Leonardo DiCaprio színész, és még sokan mások.

A természet megővéséért küzdők mind-mind különbözőféleképpen és különböző területeken kívánnak segíteni, valami azonban mindegyikükben közös: a tenni akarás és a fennálló problémákra való figyelemfelkeltés vágya. A jelenlegi járványhelyzet a negatív hatásai mellett talán lehetőséget is nyújt a változtatásra, amely immár ötven éve a Föld napjának is üzenete. A klímaváltozás problémája egyértelműen globális, azonban lokális szinten is lehet kezelni. Egy kis odafigyeléssel mindenkiből válhat zöld hős, a cél közös: a bolygónk megővése. ●

Szöveg: Tamaskó-Juhász Gabriella • Fotó: Victoria Will/Invision/AP

AZ ÉLETVIDÁM HEDONISTA HAZAFI

Egy éve már, hogy nincs köztünk a magyar származású, világhírű történész, akinek életműve előtt az évforduló alkalmából konferencia tisztelgett volna a Nemzeti Közszoigálati Egyetemen. Bár a rendezvényt a veszélyhelyzet miatt nem lehetett megtartani, Botos Máté, a PPKE Politológia Tanszékének vezetője és Pröhle Gergely, az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézetének igazgatója kezdeményezésére sokan vállalták, hogy a professzorhoz fűződő emlékeiket, gondolataikat egy rövid írásban foglalják össze. Ezek segítségével közelebbről is megismerhetik olvasóink John Lukacs munkásságának fontosabb mozzanatait.

A Chestnut Hill College kiválósága, briliáns és provokatív, Churchill-t rajongásig szerető, amerikai–magyar kortárs gondolkodó, akit kiváló szépírói képességgel áldott meg a sors – a többi között ezekkel a jelzőkkel illették barátai, ismerősei és kortársai az egy éve elhunyt Széchenyi-nagydíjas történészt, akit Pulitzer-díjra is jelöltek. Az örök hazafi, életvidám „reakciós” Budapesten született, Lukács János Albert néven. Az 1946-ban a náciizmus üldözöttjeként és a szovjet kommunista rendszer előli menekültként az Egyesült Államokba emigrált professzort a kilencvenes évekig kevesen ismerték hazánkban. Több mint 30 könyve jelent meg, legfőbb kutatási és egyben érdeklődési területe a második világháború története volt, amelyet például *Az európai világháború 1939–41* című könyvében is feldolgozott. A pennsylvaniai egyetem professor emeritusa bár a későbbiekben már nem élt magyar földön, azonban sosem szakadt el a gyökerektől, szerette a hazáját, és ennek több interjúban is hangot adott: „Nekem Magyarország a hazám, és Amerika az otthonom. Én Magyarország fia vagyok. De tovább megyek. Az előbb azt mondtam, magyarul érzek. Ez az érzés olyan valami, amit az ember csak az anyjától kaphat. Innen nézve Magyarország az anyám, Amerika a feleségem.”

„Ritka adomány az, ha valaki úgy tudja megosztani a tudását másokkal, hogy az a legmagasabb szakmai követelményeknek is megfeleljen, ugyanakkor sokak számára szellemi örömet, gyarapodást szerezzen” – írta köszöntőjében Koltay András, az NKE rektora, aki egyebek mellett Lukacs professzor népszerűségéről is kifejtette gondolatait. Szerinte a világhírű magyar történész magával ragadó írásmódja, vállalt szubjektivitása a személyiség, a személyesség fontosságára irányítja rá a figyelmünket, ami által az olvasót, minket is elhelyez abban a történelmi hagyományban, amelyben ő maga is gyökerezik, s amelyről írásai szólnak. „A Nemzeti Közszoigálati Egyetem, amelynek központja a Ludovika nemes épülete, szintén e közös nemzeti, európai történelmi hagyomány részének tekinti magát” – fejtette ki Koltay András. A rektor hozzátette: az ódon falak azonban nem pusztán az intézménytörténetről, hanem személyes sorsok sokaságáról is szólnak, mindazokról, akik valaha itt tanultak vagy tanítottak, majd gyakran nagyon különböző életutakat jártak be a 19–20. században. Sokan alakították közülük országunk, régióink történelmét – azt a történelmet, amelyről John Lukacs írásai oly nagy beleérző képességgel szólnak.

Pröhle Gergely igazgató írásában a történész műveit méltatta, majd a Ludovikára érkezett Lukacs-hagyaték tartalmát áttekintve a személyes tárgyak és a megrajzolt történelmi ívek összefüggéseiről írt. Ezek az ereklyék ugyanis fontos szerepet játszottak John Lukacs életében. „Churchill és Tocqueville büszkje, a kristály dekanterek, »

az olasz kávéfőző, amelynek segítségével írás közben felfrissült, számos fénykép, kitüntetés, és a kottái, amelyek csak ritkán kellettek neki, hiszen egy-egy jó hangulatú alkalommal »sérőből« is elzongorázott jó néhány jazzörökzöldet” – fogalmazott az igazgató. Pröhle Gergely reményei szerint ezen ereklyék jelenléte emlékeztet majd mindenkit, hogy érdemes elolvasni azokat a nagy ívű gondolatokat, amelyek az ezen apróságok által teremtett atmoszférában íródtak.

Botos Máté történész szerint, amíg az empátiával átítatott és irodalmi igényességgel írott gondolatokat olvassuk Lukacstól, addig él és hat bennünk és általunk a személyisége. „Mivel a mai kor embere szinte szomjazza a múltra vonatkozó ismereteket, a történész egyik feladata az, hogy ezt a »vérünkbe ivódott« igényt kielégítse” – elmélkedett a tanszékvezető. Lukacs interpretációja tehát az olvasóközönség múltrol való gondolkodását szolgálja ki és alakítja, mintegy a kollektív emlékezésnek mint tudatos cselekvésnek a kifejeződéseként. Hiszen – ezt már Lukacs mondja – a történetírásnak nincs saját nyelve, így a szerző ugyan használhat szakmai kifejezéseket, de a legfontosabb közlendőt közérthetően kell megfogalmaznia.

Horkay Hörcher Ferenc Lukacs és a két világháború közötti Magyarország viszonyáról számolt be írásában, kiemelve, hogy soha nem szűnt meg ostromozni a magyarságot, ha gondolkodásunk tévútjairól volt szó, valamint felidézte a majd 20 évvel ezelőtti közös levelezésüket. Az NKE egyetemi tanára szerint John Lukács olyan, zsidóságát és katolicizmusát egyszerre megélt gondolkodó volt, aki Amerikában is magyar maradt, de hazatérve sem veszítette el nyugati értékválasztásait. „Nem voltak illúziói a Nyugattal, azon belül Amerikával kapcsolatban sem, ami a jelent és főleg a jövőt illeti, és úgy érezte, egy hanyatló korszakban élünk” – fejtette ki az intézetvezető, majd hozzáfűzte: olyan élvezettel kortyolta az életet eközben, ahogy kevesen a megsavanyodott szájjú bölcsészek közül. És ez is hozzátartozott katolicizmusához éppúgy, mint konzervativizmusához.

Orbán Balázs, a Miniszterelnökség stratégiai és parlamenti államtitkára már Lukacsról mint magyar krónikásról adott számot, akinek gondolatai támaszt adhatnak a mai zavaros időkben is. Visszaemlékezésében kitért a történész munkáira, amelyekből, mint mondta: átsüt az értelem, a szellemi ember reflexív és értékelő tevékenysége, s a külföldre emigrált magyar hazaszeretete. Lukacs mert felfedezni korábban nem látott összefüggéseket és saját véleményét papírra vetni. „Tudta, hogy a gondolat olykor sokkal fontosabb, mint a tény, mert a tényekhez való hozzáférésünk korlátozott, gondolataink viszont folyamatosan jelen vannak életünk minden pillanatában” – összegezte mondanivalóját az államtitkár.

Lukacs hazafiságát méltatta Jeszenszky Géza történész is, aki úgy gondolja, bár hetven évet élt az Egyesült Államokban, mégis

igazi hazafi maradt. „Amerika számára a választott, a »feleségnevet« volt, de Magyarország maradt az anyanemzet, akit nem szűnt meg szeretni, akiért aggódott élete utolsó pillanatáig. Szinte minden írásában érzékelhető a magyar háttér, az itt szerzett műveltség, az itt formált világvélemény, amelynek segítségével más szerzőknél pontosabban és hitelesebben tudott szólni a modern korról, annak végéről, és általában a történelemről, ami nem más, mint »gondolkodás a múltrol«” – állítja az egykori külügyminiszter és washingtoni magyar nagykövet. David Contosta, a Chestnut Hill College történészprofesszora jó szívvel emlékezik vissza – ahogy ő mondta – Johnra, az egyetem kiválóságára, aki 47 évig tanított az intézményben európai történelmet. Szerinte briliáns, provokatív, csalhatatlan és tekintélyromboló ember volt, aki jól is zongorázott, és többször szórakoztatta az egyetemi közösséget. „Lukacs mindenhol hangsúlyozta, hogy egyedül a múltat ismerhetjük, hiszen a jelen az időnek csupán tovasuhanó szelete, a jövő pedig még nem ért ide” – hangsúlyozta Contosta, aki azt is elárulta, hogy Lukacs a diákokat gyakran furcsa kijelentésekkel sokkolta, hogy meg tudják kérdőjelezni az igazságokat, vagy hogy könnyebben megértse velük a lényegét.

„A pennsylvaniai egyetem professor emeritusa saját nézeteit nem konzervatívnak, hanem »reakciós« tartotta, utálta az amerikai republikánus mainstreamet, a populistákat elvetette, politikai, emberi vezérlő csillaga pedig Winston Churchill volt mindvégig” – ezt már Ablonczy Balázs, az MTA BTK Történettudományi Intézet főmunkatársa írta, aki úgy gondolja, hogy a professzor maga volt a megtestesült korszerűtlenség, azonban képes volt arra, hogy beszélgetőpartnere előtt kinyissa a világot. „John Lukacs azért szeretett a magyarokhoz szólni, mert – miközben csaknem tökéletesen integrálódott az amerikai társadalomba – valójában mindig hazafelé nézett és írt. A történész írásaiban nem használt bonyolult szakkifejezéseket, egyszerű, letisztult nyelven írt, amelyben megvoltak a háború előtti Buda márais ízei, csipetnyi szertartásosság és az angolszász esszényelv bámulatos egyenessége” – fejtette ki írásában Ablonczy Balázs.

Szilvay Gergely történész-közíró a világhírű szerzővel való közös kapcsolatáról és személyes találkozásokról számolt be írásában. „Nem pusztán itthon, Budapesten találkozhattam vele, hanem a Körösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasaként 2017 májusában egy napra legendás otthonában is, Churchill szivarok, Churchill mellszobra, tízezres könyvtárának kötetei között” – idézte fel a közös emlékeket. Baráti kapcsolatuk töretlen volt, utolsó beszélgetésük 2019 januárjában volt, John Lukacs 95. születésnapja alkalmából. Akkor a méltán híres történész a következő mondattal zárta beszélgetésüket: „Sokat gondolok a hazámra. Isten áldja az országot és az embereket.” ●

Szöveg: Homonnay-Bukovenszki Orsolya

Fotó: Leonardo Cendamo/Getty Images

ÚJRA SZOBROT KAP A LUDOVIKA ELSŐ PARANCSNOKA

1956-ban eltűnt egy ezredes az Orczy-parkból. Valójában csak a róla készült büszt, amelyet Sigmond Olivér akadémikus a Levente-kör képzőművészeti osztályának tagjaként készített el 1939-ben. A szobor a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia első parancsnokát, Móricz Sándort ábrázolta. Az alkotó fia – édesapja iránt érzett hálójának jeléül – agyagból újraformázta a Móricz-szobrot, amely így hamarosan visszakerülhet eredeti helyére.

Sepsiszentgyögyi és nagyváradai Móricz Sándor 1820. január 8-án született Köpecen, Móricz József határőr őrnagy és Boda Teréz gyermekeként. A család székely kismemesi származású és református vallású volt. Móricz 1836 és 1839 között a tullni utásziskolát végezte el, majd kadétként a haditengerészetnél kapott beosztást, végül a 15. határőrezredhez került. A kézdivásárhelyi katonai nevelőintézetben oktatott matematikát és fegyvertant 1846-ig, ezt követően az ezred fegyverraktárát felügyelő tisztként dolgozott a városban. 1845-ben hadnagy, 1848-ban pedig főhadnagyi rangban állt. 1848. október elején Erdővidék nemzetőr őrnagyává választották. Háromszék önvédelmi harca idején Dobay Károly ezredes segédtisztjeként szolgált, 1849 áprilisától a két századból álló székely utászosztály parancsnoka lett századosi rangban, majd a székelyföldi hadosztály tábornoki tiszti beosztását töltötte be. A zsidói fegyverletétel előtt Kazinczy Lajos ezredes őrnaggyá léptette elő. A szabadságharc leverése után Aradon raboskodott, 1850-ben nyolc év várfogságra ítélték. Büntetését Theresienstadtban töltötte le, ahonnan 1852 júniusában uralkodói kegyelemmel szabadult, majd a nagykovácsi gimnázium tanáraként foglalkoztatták. 1856 és 1858 között elvégezte a bécsi műszaki főiskolát, majd fürdőigazgatóként, illetve a Szatmár megyei bikszádi aranybánya vezetőjeként dolgozott. 1859-ben feleségül vette korábbi ezredesének lányát, Dobay Leontinát, aki 1862-ben meghalt. Még ebben az évben újranősült, a francia származású Marine Máriát választotta második nejének. 1869-ben alezredesként reaktiválták a magyar királyi honvédséghez, és kinevezték a 33. honvédzászlóalj parancsnokává. Ezredesként a Magyar Királyi Honvéd Ludovika

Móricz Sándor ezredes, a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoka

Akadémia parancsnokává tették meg 1872-ben, ezt követően pedig a 8. honvéd gyalogdandár vezetője volt. 1875-ben nyugdíjazták, 1882-ben hunyt el Nagyszébenben. Két gyermeke született: az első házasságából Ilona lánya, a másodikból pedig Károly fia.

A Ludovika Akadémia felállítását az 1808. évi országgyűlés mondta ki, a VII. törvénycikkbe cikkelyezte be, rögzítve, hogy az akadémia „kizárólag a magyar ifjakkal a katonai tudományokban leendő kiképzésére szolgál”. Nevét Habsburg–Estei Mária Ludovika magyar királynéről, I. Ferenc király harmadik feleségéről kapta, aki koronázási ajándékát, 50 ezer forintot ajánlott fel az akadémia építésére. József nádor 1830. június 28-án tette le az épület alapkövét, azonban az 1832–36-os országgyűlés nem engedte meg, hogy a tanítás nyelve magyar legyen. A 124 szobát, 37 tantermet, kápolnát, konyhát, számos éléskamrát és lovardát magában foglaló épületkomplexum 1836-ban készült el. Az épület éveken keresztül üresen állt, kivéve azt az időszakot, amikor az 1838-as pesti árvíz idején ide menekítették a Nemzeti Múzeum gyűjteményeinek egy részét, illetve itt szállásolták el az átmenetileg hajléktalanná vált lakosok ezreit.

Működését az 1872. évi XVI. törvénycikk szabályozta, és mint magyar királyi honvédségi Ludovika Akadémia 1872. november 21-én nyílt meg, első parancsnoka pedig maga Móricz Sándor ezredes volt. Sigmond Olivér az ezredesről mint ludovikás parancsnokról készült fénykép hatására készítette el a szigorú tekintetű mellszobrot, amelyet gipszből öntöttek ki 1940-ben, és azt a Ludovika-szoborhoz közel helyezték el az akadémia kertjében. Az 1956. október 23-án kirobbant forradalom és szabadságharc során a mellszobor eltűnt. Ma sem lehet tudni, hogy vajon teljesen megsemmisült-e,

vagy esetleg őrzi-e valaki a nagyjából fél méter magas alkotást. A történet azonban szerencsére itt nem ér véget: a közelmúltban Sigmond Olivér Albert nevű fia a Siposné Kecskeméthy Klára ezredes által átadott archívumból szerzett tudomást édesapja néhai művéről, és iránta érzett hálájának jeléül újraformázta a szobrot. A járványügyi veszélyhelyzet miatt egyelőre nem dőlt el az új szobor sorsa. Gipszből kiöntve beltéren, bronzból pedig akár kültéren is kiállítható lenne, így elfoglalhatná a méltó, eredeti helyét.

Sigmond Olivér egy másik ismert alkotása a művész feleségének, Nyáry Éva festőművésznek a nagybátyjáról, Nyáry Ernőről készült. A sarutlan karmelita szerzetest 1971-ben bagdadi apostoli kormányzóvá, 1972. március 23-án VI. Pál pápa bagdadi (latin) érsekké nevezte ki. 1983. május 30-án emeritus státuszba vonult, fájó szívvel hagyta ott végleg élete oly fontos állomását, Bagdadot, hogy felettesei döntése értelmében Avonba vonuljon vissza a megérdemelt nyugalomba. A Magyarországon szolgáló Paskai bíboros 1962-t követően többször meghívta a legendás érseket az augusztus 20-ai körmenetekre. Utoljára 1987-ben tudott hazalátogatni. Ekkor Nyáry Éva megszervezte számára a családtagokkal való találkozást, hogy elbúcsúzhasson Budapesten élő testvéreitől és azok családtagjaitól, valamint pár régi kedves ismerősétől. Közlekedvén 80. életévéhez, még utoljára végiglátogatta Magyarországon élő híveit, rokonait, barátait. „Ekkor közölte velem, hogy engem választott ki, és tart méltónak arra, hogy átadja teljes hagyatékát, reám bízva annak gondozását és megőrzését. A teljes bizalmat élvezve átvettem naplóit, írásait, levelezését, fotóit s magnóra vett emlékezeit. Kért, őrizzem meg az utókor számára. A becses relikviákhoz egyenként hosszabb magyarázatot is fűzött. Az utolsó találkozásunkon elmondta, hogy nekem akarja átadni a teljes archív anyagát, levelezését és hanganyagát. Én voltam az, akinek mindent elmondott, hogy valakinél maradjon feljegyzés az életéről. Nagyon meghatódtam, és átvettem az anyagot” – emlékezett vissza a *Bonum Publicum* egyik korábbi számában Nyáry Éva.

A család a Nyáry Ernőről készült szobrot nemrégiben Orbán Viktor miniszterelnöknek adományozta. „Úgy gondolom, a mostani, válságokkal terhelt időkben különösen nagy értéke van az ilyen szív- és lélekerősítő történeteknek, illetve műalkotásoknak, melyekből erő meríthető a mindennapok küzdelmeihez is” – fogalmazott köszönőlevelében a miniszterelnök. ●

Szöveg: Pap Melinda • Fotó: Vargha Miklós

FESTMÉNYEN A LUDOVIKA EGYKORI PARANCSNOKA

Nemcsak az első parancsnok előtt tisztelegnek műalkotással a Ludovikán. A Lengyel-Reinfuss Ede által 1928-ban készített festményt, amely Siegler Konrád ezredes ábrázolja, a család a második világháború után önvédelemből szekrények mögött bújtatta, de a rendszerváltozás után sem állították ki. A mű a család kérésére kapott helyet a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen, Siegler egykori parancsnoki szobájában, a jelenlegi rektori irodában. Eberswaldi Siegler Konrád (1857–1935) címzetes gyalogsági tábornok 1913. március 1-től mintegy másfél éven át töltötte be a magyar királyi Honvéd Ludovika Akadémia parancsnoki beosztását. Parancsnokságának időszakában, az 1912–13-as tanévtől indították be a korábban nem létező honvéd tüzérszázad képzését. A tábornok a nagy háború kitörésétől, 1914. augusztus 1-től a magyar királyi 101. népfelkelő gyalogdandár parancsnoka volt az orosz hadszíntéren, majd a kolozsvári V. honvédkerület parancsnokaként szolgált a világháború végéig. 1918. május 10-én címzetes gyalogsági tábornokká nevezte ki az uralkodó. Emellett számos osztrák–magyar katonai kitüntetéssel ismerték el érdemeit.

ITALO CALVINO

HA EGY
TÉLI ÉJSZAKÁN
EGY UTAZÓ...

Italo Calvino a 20. század szürrealista olasz írója, újságírója. Élete már önmagában is izgalmas: Kubában született, gyerekként költöztek apja szülővárosába, Sanremóba, tanulmányait a Torinói Egyetemen folytatta egészen a második világháború kitöréséig, amikor is besorozták a fasiszta hadseregbe. Innen megszökött, és csatlakozott a partizán csapatokhoz. Megjárta a Szovjetuniót és az Amerikai Egyesült Államokkal is megismerkedett. Regényei fura, szürreális mesék, nem gyerekeknek szólnak. Kezdetben művei a neorealizmus irányvonalát követték, témájuk főképp az ellenállás volt. Az 1950-es években könyvei inkább groteszk, mesés hangvételt ütöttek meg, ironikus-mitikus jegyeket felvéve. A *Ha egy téli éjszakán egy utazó...* című, „mágikus realizmus” irányvonalába tartozó regénye 1979-ben jelent meg, a krimiszzerű, fordulatokban gazdag történetet sokan Umberto Eco *A rózsza neve* című regényéhez szokták hasonlítani. „Egyre újabb és újabb kalandokba botlasz: beleszeretsz az Olvasónőbe, együtt nyomoztok, el-elváltok, majd ismét találkoznak az útjaitok... Tíz regény végül is megmarad izgalmas torzónak. A tizenegyediket – a sajátodat – fejezd be te, nyájas Olvasó” – olvasható a fülszövegen. És

tényleg: a regény egyszerre töredékek halmaza és egy kerek egész, izgalmas történet, amelynek mi, az olvasók vagyunk a főhősei. Érdekes módon mégsem csak Calvino a szerző – vagy legalábbis a történet szerint. És nemcsak mi vagyunk az olvasók, hanem az Olvasónő (Ludmilla) is, akivel az olvasó megismerkedik, elkéri a telefonszámát, ugyanis mindketten ugyanarra jönnek rá: baj van a könyvvel – de melyikkel? Azzal, amibe belekezdtek vagy azzal, amibe utána fogtak? Nyomozni kezdenek, és mi velük nyomozunk: a cél, hogy kiderítsük, hogy mi az első, a második, a harmadik, a következő és az azt követő történet vége. Egy élvezetes, izgalmas posztmodern metafikciót kínál nekünk az olasz író, ahol mi, az olvasók vagyunk a főszereplők. És Calvino jól ismer minket: mindannyiunkat, segít lazítani és kényelmesen elhelyezkedni nekünk az olvasáshoz, megtanít minket olvasni egy olyan regénnyel, amelyben E/2 az elbeszélő mód, és tényleg mi vagyunk a főszereplők. De tényleg? Vagy ez is csak egy „kész átverés”, mint maga a történet? ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

December

a klasszikus budapesti presszó

„...nehéz, fojtogató füst borul a kis helyiségekre. Apró asztalok és székek állnak szorosan egymás mellett. Az emberek összehérszorosodva szoronganak. Vörösre és szőkésre festett hajú nők észbontó tekintettel merednek a türelmes levegőbe...” – idézi Bodor Ferenc *Espresszók 1945 és 1957 között* című összegző cikkében, amelyben röviden összefoglalja a ma már mellőzött espresszók történetét. Kevés presszó maradt meg a régi időkben, és azokba se tér már be mindennap az ember. Ilyen például a budapesti *Bambi* is. Habár nincs benn füst, a faltokban csikkel kiégetett csipketerítő és a függöny szürkése arról árulkodik, hogy ez nem volt mindig így.

Az asztalok ha nem is szorosan, de mindenképpen zsúfoltan állnak a hely adottságaihoz képest. A mellettük álló székek retró hangulatot árasztanak magukból piros bőrhuzatukkal, kacska lábaikkal.

Az sem igaz már, hogy „az emberek összehérszorosodva szoronganak”, de nem is mondhatjuk, hogy csak egy-két vendég fordulna meg a helyen. Én nem tölthettem ott húsz percnél többet – mi tagadás, nem mondhatni, hogy fiatalok túl gyakran beteszik oda a lábukat –, de ez alatt a rövid idő alatt is sokan megfordultak ott.

A pincérnők egy percre se hagyják abba a talpalást, és mindig a vendégek szolgálatára állnak. Talán a légkör teszi, de ezt az ódivatú helyet mégis idillinek látjuk, megvan ennek is a maga bája. A fali csempe mozaikdarabkákból van kirakva, és Buda bronzlemezekből

készített régi képe látható az egyik falon, még abból az időből, mikor vasárnaponként a főtéren vásárt tartottak. A falakon lóg néhány kép a valamikori *Bambi* presszóról és vendégeiről, hátul egy óriási asztal, ahol megállás nélkül folyik a dominózás. Ez a múltból maradt ránk, és csak örülhetünk annak, hogy ezt megőrizte a hely, a tulajdonosok nem cserélték le a ma divatos csocsóra, biliárdra vagy egyéb, hasonlóan kedvelt játékokra. Persze éhen, szomjan sem marad senki! Az ételválaszték többnyire szendvicsekből és süteményekből áll, amelyek a bejáratnál terpeszkedő, a '70-es évekből itt maradt cukrászati pultban meg is tekinthetők. Az emberek, akik néhány éve még bent dohányoztak, most az ajtó előtt állva szívják a cigarettájukat. A bent ülők közül van, akin látszik, hogy már jó ideje ott ül, mert

a pincérek észre se veszik már, nem is törődnek vele, csak ha az illető leinti őket egy újabb kávéért, de gyakoribb esetben sörért.

Minél több időt tölt itt az ember, annál inkább átjárja a hely hangulata, hatalmába keríti egy érzés, hogy jó lenne csak ott üldögélni a nap hátralevő részében, együtt nevetni olyanokkal, akikkel egyébként sose állnánk le beszélgetni. De végül mégis felállunk, és kilépünk az ajtón, mert úgy érezzük, mi nem illünk bele ezeknek az embereknek az idilljébe. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

FERTŐZÉS

(amerikai thriller, 2011)

Steven Soderbergh rendezését 2011-ben mutatták be Matt Damon, Gwyneth Paltrow, Kate Winslet, Jude Law és Laurence Fishburne főszereplésével, Scott Z. Burns forgatókönyve alapján. A téma pedig egy olyan vírus, amely kísértetiesen hasonlít a COVID-19-re. A film az elmúlt időkben nagyobb népszerűségnek örvend, mint valaha, mintegy mazochistává téve az otthon rekedt állampolgárokat.

Egy nő Hongkongból hazatérve rosszul lesz, tünetei között szerepel a köhögés, a láz és a bénulás, amelyek rövid időn belül a halálához vezetnek. Majd a világ több pontján egyre több emberen jelentkeznek hasonló tünetek. Kitor egy globális járvány, ahol nem ismerik az orvosok sem a forrást, sem a vírus összetételét, sem a gyógymódot. Az országok sem tudnak érdemi választ adni, káosz és szétesés fenyegeti őket. Megjósolni a jövőt a tudomány mai állása szerint lehetetlen. De mi van a találgatással, ami telibe talál? A koronavírus világjárvánnyá válásával aktuális és rémisztően valóságos film lett a *Fertőzés*. Rengeteg a párhuzam, hipochonderek és

paranoiások számára a film megtekintése – dokumentarista jellege miatt – csak pár év múlva tanácsos.

A küzdelem egy láthatatlan ellenség ellen folyik, a tét pedig nem kevés: milliók élete és a világrend fennmaradása. A titokzatos vírus rengeteg halálos áldozatot szed, és elkezdődik a versenyfutás az idővel, hogy a tudósok és orvosok ellenszert állítsanak elő. A film végén pedig (mintegy utolsó arcücsapásként a 2020-as év nézőinek) egy bulldózer denevérek ezreit veri fel egy kínai esőerdő sűrűjében, ahonnan így útnak indul egy vírus... majd betér egy vendéglőbe a „nulladik” (vagy inkább mínusz egyedik) áldozat.

A tudományos hangvétellel és némi egészségügyi krimivel felturbózott katasztrófafilm tanulságként szolgálhat azoknak, akik félnek a vírustól, de talán még jobb tanulságként azok számára, akik elbagatellizálják a maszk és a fertőtlenítőszer használatának fontosságát. ●

Szöveg: Zavodnyik Blanka

A legfontosabb márkázási döntés, hogy mi a márkanév. Megtudhatjuk, hogy milyen csoportokba sorolhatók a nevek, hogyan és ki dönt az elnevezésről, miért fontos a név hangzása önmagában, miként válasszunk olyan nevet, ami az interneten is működik, vagy éppen mire figyeljünk nemzetközi környezetben, hogy ne váljunk nevetségessé. De hasznos tippet lehet olvasni arról is, hogy a név mellé hogyan érdemes szlogent választani, illetve mi alapján lehet eldönteni, hogy a márka logóterve, arculati terve megfelelő-e.

Hadtudományi lexikon – Új kötet: az 1995-ben kiadott Hadtudomány Lexikon örököse, az azóta eltelt időszakból, valamint a bekövetkezett változásokból fakadó geopolitikai, biztonságpolitikai, geostratégiai, haditechnikai, hadelméleti, továbbá a kapcsolódó interdiszciplináris változásokra ad választ a feldolgozott szócikkek révén.

Rendészettudományi szaklexikon: kísérletet tesz a rendészet elméletével és gyakorlatával kapcsolatos lexikális ismeretek teljes lefedésére, és egyúttal mérföldkő a rendészet történetében.

www.ludovika.hu
Ludovika Egyetemi Kiadó

NKE Könyvesbolt

Nemzeti Közszerológati Egyetem, Oktatási Központ
1083 Budapest, Úllói út 82. • Tel.: 06-1-432-90-00/20-444
E-mail: vasarlas@ludovika.hu • Nyitvatartás: hétköznap: 9:00 – 15.00 között